

Bijvoegsel bij OKV 1994/4
 OPENBAAR KUNSTBEZIT
 IN VLAANDEREN
 Tweeëndertigste jaargang
 oktober-november-december
 1994/nr. 4
 driemaandelijke periodiek
 voor inwijding in de beeldende
 kunsten door reproducties, teksten
 en radiuitzendingen.

Uitgave van Openbaar Kunstbezit
 in Vlaanderen v.z.w.
 onder de auspiciën van de Vlaamse
 provincies en in samenwerking
 met de B.R.T.N.

Verantwoordelijke uitgever:
Rudy Vercruyse

Secretariaat, redactie
 en abonentendienst:
 Kasteelstraat 97 - 8700 Tielt
 tel.: 051/42.42.99
 fax.: 051/40.84.78

B.T.w.-nummer: 427.190.176

Bankrelaties:
 448-0007361-87
 220-0722400-77
 000-0099920-10
 135.20 (NL)

Dit Mededelingenblad
 werd samengesteld door:
 Rudy Vercruyse,
 Marijke Declercq
 Marc Devos en
 Geert Verstaen.

Jaargang 1994

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen

1. Kasteel van Gaasbeek
2. Hans Memling
3. Provinciaal Gallo-Romeins
 Museum Tongeren
4. Fragmenten van fotografie
 in België

Lid van de Unie
 van de Uitgevers van
 de Periodieke Pers

Mededelingen

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen op BRTN-radio

“Fragmenten van fotografie in België” komt aan bod:

bij Radio 1 in ‘Eenhoorn’
 op dinsdag 6 december tussen 13.30u. en 15.00u.

bij Radio 2 in ‘Het Narrenschip’
 op donderdag 8 december tussen 20.00u. en 22.00u.

bij Radio 3 in ‘De Kunstberg’
 op woensdag 7 december tussen 18.30u. en 20.00u.

bij radio Donna in ‘Foyer’
 op maandag 5 december tussen 15.00u. en 17.00u.

OKV-Verlotingsactie 1995

Eerste prijs

Een bronssculptuur van Hubert Minnebo

uit een gelimiteerde reeks
 van 5 stuks.
 Waarde: 72 000 fr

Hubert Minnebo
(Brugge, 1940)

Sedert 1970 heeft Hubert Minnebo zich gewijd aan bronssculpturen. De beelden, in de hem zo eigen stijl, worden in zijn atelier in Stalhille gegoten volgens het verloren was-procédé. Zijn creaties zijn zowel monumentaal, als handzame formaten. Ook gouden juwelen maakt hij volgens dezelfde techniek. In zijn sculpturen zijn duidelijke invloeden merkbaar van oude beschavingen, vooral uit Zuidoost-Azië dat hij op verschillende reizen bezocht.

BRTN Departement Cultuur

Affiche

Op TV2, elke donderdag om 22.30u.
Op TV1, elke zaterdag om 12.30u. (herhaling)

Affiche bestaat uit volgende delen:

AGENDA: een vlugge en vlotte montage van een tiental komende of lopende tentoonstellingen, concerten, theater- en dansvoorstellingen

ACCENT: een korte reportage over een actueel kunstgebeuren, waarin de betrokken kunstenaar centraal staat. Interviews door Régine Clauwaert

APART: nieuw of bestaand beeldmateriaal over een manifestatie in de (ruime) kunstfeer

Kortom, een actueel en informatief programma over kunst in al haar vormen.

Het programma wordt verzorgd door Jan Blondeel en Marianne Soetewey (regie), Régine Clauwaert (samenstelling, redactie en presentatie), Johan vanden Loock (samenstelling en productie), Katrien Wanten (assistentie) en Hilde de Palmaere (grafiek).

BRTN Departement Cultuur
Tekens op TV2, elke donderdag om 20.30u.

Deze "Medelingen" zijn een bijvoegsel bij de OKV-aflevering nr. 4 van de jaargang 1994:

Fragmenten van fotografie in België

Auteurs:
Pool Andries, Johan De Vos,
Johan M. Swinnen

Aansluitend bij de vroegere uitgaven "Fragmenten van kunst in België" (1990) en "Fragmenten van architectuur in België" (1991) wil deze editie een overzicht bieden van de fotografie in België vanaf ca. 1980 tot nu.

Een inleidend artikel situeert de fotografie binnen de plastische kunst en de Belgische fotografie binnen een internationale context. Een informatief luik wijst de weg naar musea voor fotografie, fotogalerijen en fotografieopleidingen.

Hoofdmoot is evenwel de keuze door de drie selectieheren: Pool Andries, Johan De Vos en Johan M. Swinnen, van drie maal tien foto's, telkens vergezeld van een commentaar. Hun keuze drukt hun visie uit op de ontwikkelingen binnen de Belgische fotografie.

Volgende editie
(verschijnt eind januari)

Middeleeuwse muurschilderingen

Auteur: Marjan Buyle

Losse nummers

Losse nummers kosten 200,-fr. of 11,-NLG

Bestellen kan door storting op rekening 448-0007361-87 (in België) of 135.20 (in Nederland) van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, met vermelding van de titel van de aflevering.

Spelregels gratis tickets

U kan een gratis ticket bekomen door een gele briefkaart te sturen naar Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, Kasteelstraat 97, 8700 Tielt.

Bij de tentoonstellingen die een gratis ticket aanbieden, vindt u onderaan het artikel een blauwe balk met het aantal ter beschikking gestelde tickets.

Door loting wordt bepaald wie een ticket krijgt toegestuurd.

Let op:

1. één ticket per tentoonstelling en per persoon
2. één ticket per gele briefkaart
3. de gewenste tentoonstelling vermelden

Programma 1995

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen

Aflevering 1
Middeleeuwse muurschilderingen
door Mnarja Buyle
verschijnt eind januari

Aflevering 2
Het Provinciaal Museum Sterckshof - Zilvercentrum
door Leo de Ren
verschijnt eind april

Aflevering 3
Affichekunst
door Leen van Dijck, Karel Scheerlinck en Robert Lucas
verschijnt midden september

Aflevering 4
Bruggen als kunstwerken
door Marc Dubois, Jos Vandenberg
verschijnt midden november

Het programma werd samengesteld door de programmatiecommissie van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen die vergadert onder het voorzitterschap van de heer Gerrit Defreyne, gedeputeerde voor cultuur van de provincie West-Vlaanderen en voorzitter a.i. van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w..

Leden zijn
(in alfabetische volgorde):

de heer Jos van de Breden, directeur van het Sint-Lukas-archief, Brussel;
de heer Willy Bultereys, professor-directeur en bestuurder van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w.;
de heer Rob Buytaert, vormgever, Antwerpen;
de heer Luc Demeester, directeur-uitgever Lannoo, Tielt;
de heer Robert Hoozee, conservator van het Museum voor Schone Kunsten, Gent;
de heer Paul Huvenne, adjunct-conservator Rubenshuis, Antwerpen;
de heer Willy Juwet, directeur-generaal van de Administratie Kunst, Departement W.V.C., Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap;
de heer Rik Sauwen, producer BRTN, Departement Cultuur;
de heer Johan Valcke, directeur Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen, Dienst Kunstambacht;
de heer Rudy Vercruyse, directeur Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w., Tielt;

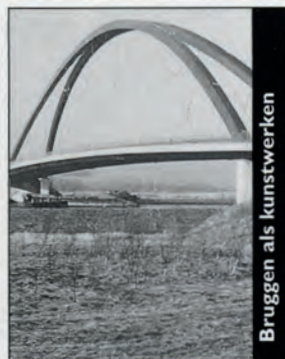
Middeleeuwse muurschilderingen

Het Provinciaal Museum Sterckshof - Zilvercentrum

Affichekunst

Bruggen als kunstwerken

de heer Jan Walgrave, conservator Provinciaal Veiligheidsinstituut, Antwerpen;
mevrouw Birgit Waeterloos, adjunct-uitgever Lannoo, Tielt.

Abonnement

Abonnementsgeld 1995: onveranderd 700,-BF

In de abonnementsprijs voor 1995 zijn begrepen:

1. vier thematische afleveringen het programma 1995 vindt u op deze pagina.

2. vier Mededelingenbladen ze worden samen met de afleveringen van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen verstuurd, worden eveneens in kleur gedrukt en tellen 24 tot 32 pagina's. De Mededelingen brengen u actuele kunstinformatie: tentoonstellingskalender, museum- en tentoonstellingsnieuws; daarnaast aanbiedingen van kunstwerken, kunstboeken tegen gereduceerde prijzen, nocturnebezoeken, ...

3. de OKV-Museumkaart 1995 met deze kaart recupereert u gemakkelijk uw abonnementsgeld via allerlei reducties op tentoonstellingen (waarvan de toegangsprijzen steeds hoger worden) en publikaties; in zowat 100 Vlaamse musea mag u met de OKV-museumkaart gratis binnen of krijgt u een aangename reductie.

Hoe kan u zich abonneren

Niets is eenvoudiger dan dat:
u stort 700,-fr. (zonder opbergband) of 970,-fr. (met opbergband) op rekeningnummer 448-0007361-87 van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, Tielt. Graag vermelden: "1995"

Vanuit Nederland kan u ook abonnee worden!

Uitsluitend door storting van 41,5 NLG (zonder opbergband) of 59,5 NLG (mét opbergband) op gironummer 135.20 van OKV in Tielt. Graag vermelden: "1995".

Aandacht!

Maak a.u.b. gebruik van bijgaand betalingsformulier met duidelijke vermelding van uw naam en adres. U zou ons een dienst bewijzen indien u bij herabonnering uw abonneenummer zou vermelden. Dit **abonneenummer** vindt u op het etiket van de omslag waarin deze aflevering zit.

=OKV 1994=AFGIFTEKANTOOR: T
AB.NR. 940718 - Oktober/Nov

VERCRUYSE R.
KASTEELSTRAAT 97
8700 TIELT

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen biedt U verschillende manieren om in 1995 abonnee te worden of te blijven!

Zie Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen à la carte op bladzijde 5

Hernieuw uw abonnement vóór 31 december 1994 en neem deel aan de jaarlijkse verlotingsactie!

Wilt u er volgend jaar ook bij zijn?

Op donderdagavond 26 mei 1994 had de prijsuitreiking plaats van de OKV-verlotingsactie 1994. De gelukkige winnaars en talrijke genodigden werden vergast op een ontvangst door gastheer Frans van Praet in het Antwerpse Mercator-Orteliushuis.

De avond werd muzikaal opgeluisterd door Ann Cambier, sopraan, en Philippe Malfeyt op luit.

Hoofdprijs van de OKV-verlotingsactie was een Sevilla-zitje, ontworpen door Frans van Praet en uitgevoerd in kristal door Val Saint-Lambert.

Naast de hoofdprijs werden in het Mercator-Orteliushuis ook de prijzen voor de steun-abonnees uitgereikt. De winnende families waren aanwezig en mochten een cheque in ontvangst nemen voor een meerdaags verblijf in een Duits luxe-hotel.

Na de prijsuitreiking werd aan winnaars en genodigden een verzorgde receptie aangeboden door Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen.

foto's:
Johan Luycx, Antwerpen

Ann Cambier en Philippe Malfeyt weten met liederen van o.m. John Dowland en Orlando Lassus ...

de talrijke gasten aangenaam te boeien.

Frans van Praet in gesprek met de winnaars van het Sevilla-zitje, de familie Vanderwaerden uit Denderleeuw.

Marc Depuydt, directeur van Val Saint-Lambert bewees ons de eer om het kristallen zitje aan de prijswinnaars te komen wegshenken.

Koen Foubert van de firma ASM overhandigt de hotelcheque aan de heer en mevrouw Dierick.

OKV Verlotingsactie

Eerste prijs

Een bronssculptuur van Hubert Minnebo
Hoogte: 31 cm
Uit een gelimiteerde reeks van 5 stuks.
Waarde: 72 000 fr.

Tweede t.e.m. 10e prijs

Cinema Metropole in Brussel

Een reeks van 10 prentbrief-kaarten en een tekstboekje in een stijlvol mapje (15,5x11 cm). De postkaarten zijn geselecteerd uit de reportagefoto's die in 1933 door fotograaf Willy Kessels werden genomen.

Cinema Metropole werd gebouwd in 1932 en geldt als voorbeeld van "modernistische" stijl uit de jaren '30. Het zuiver functionele gebouw is een realisatie van architect Blomme die duidelijk werd beïnvloed door Le Corbusier. In het interieur van de bioscoopzaal "bouwde" Zadkine een monu-mentaal hoogrelief (11x 4 m).

Een uitgave van het
Sint-Lucasarchief, Brussel.

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen à la carte

Een overzicht van de verschillende mogelijkheden om zich te abonneren.

700,- BF 41,5 NLG 600,- BF*	abonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995
970,- BF 59,5 NLG 870,- BF*	abonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995 + opbergband
1.000,- BF 58,5 NLG	steunabonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995
1.270,- BF 76,5 NLG	steunabonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995 + opbergband
2.950,- BF 185,- NLG	kunstboek "De 19de Eeuw van België" + abonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995
3.220,- BF 203,- NLG	kunstboek "De 19de Eeuw van België" + abonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995 + opbergband
1.600,- BF 1.500,- BF*	abonnement "M&L" + abonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995
1.900,- BF	abonnement "M&L" + steunabonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995
1.870,- BF 1.770,- BF*	abonnement "M&L" + abonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995 + opbergband Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen
2.170,- BF	abonnement "M&L" + steunabonnement Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen 1995 + opbergband Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen
iedere gift vanaf 1.000,- BF	een fiscaal attest

De prijzen gemerkt met een *
Dit zijn prijzen die alleen geldig zijn voor CJP-leden die bij betaling hun CJP-nummer vermelden.
CJP staat voor Cultureel Jongeren Paspoort.
Info: CJP, Waterkrachtstraat 36, 1040 Brussel.

Dubbel- abonnement

Voor de liefhebbers:
een dubbelabonnement!
M&L
en Openbaar Kunstbezit
in Vlaanderen

M&L staat voor Monumenten en Landschappen en is een boeiend en kleurrijk tijdschrift over monumenten- en landschapszorg. M&L verschijnt zes maal per jaar. In iedere editie worden vier onderwerpen i.v.m. restauratie en conservatie van monumenten indringend besproken en met een zeer verzorgde kleurenfotografie uitvoerig geïllustreerd. Bovendien bevat ieder nummer een artikel over landschapszorg. M&L telt 64 bladzijden en 16 pagina's "Binnenkrant". Deze "Binnenkrant" is het actuele luik en bevat tentoonstellingsnieuws, berichten over Colloquia, restauraties, beschermingen, publikaties, ...
Een abonnement op M&L kost normaal 1.150,-BF; een abonnement op Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen kost 700,-BF.

**Een gecombineerd
abonnement
op jaargang 1995
van M&L
en
Openbaar Kunstbezit
in Vlaanderen
kost maar 1.600,-BF
(i.p.v. 1.850,-BF)**

*Zie ook de advertentie
op blz. 17.*

Fiscale attesten

Er zijn verschillende mogelijkheden om abonnee te worden op Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, jaargang 1995.
Er bestaat evenwel nog een manier om de werking van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w. effectief te steunen, namelijk door een gift te storten waarvoor wij U een fiscaal attest geven.
Hartelijk dank bij voorbaat!

Voor de jaren 1993, 1994 en 1995 is Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w. erkend als culturele instellingen die gemachtigd is om fiscale attesten uit te reiken.
Dit wil zeggen dat een gift die aan Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen v.z.w. wordt gedaan, binnen bepaalde grenzen van het totale netto-inkomen van de schenker mag worden afgetrokken, op voorwaarde dat het bedrag van die gift ten minste 1.000,-BF bedraagt en de begiftigde daarvoor een reglementair kwijtschrift uitrekt.

Om als aftrekbare gift in aanmerking te komen moet het bedrag *geheel om niet* worden overgemaakt.

Extra-verlotingsactie voor steunabonnementen

**Een steunabbonement kost 1.000,-fr. i.p.v. 700,-BF
(met opbergband 1.270,-fr. i.p.v. 970,-BF)**

Steunende abonnees die intekenen vóór 31 december 1994 nemen uiteraard ook deel aan de normale verlotingsactie, maar speciaal voor hen voorziet Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen maar liefst 4 extra prijzen.

In dit en vorige Mededelingenbladen werd U telkens een hotel in Duitsland voorgesteld. Steunende abonnees maken kans op een uiterst verzorgd verblijf in één van deze hotels.

Laten wij vooraf duidelijk stellen dat bij deze prijzen niet zijn inbegrepen:
- uw verplaatsing naar en van het hotel
- de dranken
(tenzij anders vermeld)

Alle winnaars worden persoonlijk verwittigd.

Ongeduldig?

Alle toeristische informatie over Duitsland kan u gratis bekomen op volgend adres:
Duitse Nationale Dienst voor Toerisme
A. De Broeckstraat 54-56
1140 Brussel
02/245.97.00

Reservaties zijn mogelijk bij alle erkende reisbureaus.

Steunprijs 1

Berghotel Hoher Knochen te Schmalleben
een verblijf van 2 overnachtingen met ontbijtbuffet voor 2 personen in een dubbele kamer.

Steunprijs 2

Hotel Fairway te Baden-Baden:
een verblijf van 2 overnachtingen met ontbijtbuffet voor 2 personen in een dubbele kamer.

Steunprijs 3

Kurhotel te Bad-Ems:
een verblijf van 2 overnachtingen met ontbijtbuffet voor 2 personen in een dubbele kamer.

Steunprijs 4

Rema Hotel Bellevue te Traben-Trarbach:
een verblijf van 2 overnachtingen met ontbijtbuffet voor 2 personen in een dubbele kamer.

Hernieuw uw abonnement vóór 31 december 1994 en neem deel aan de jaarlijkse verlotingsactie.

De jaarlijkse OKV kunstboekaanbieding

"De 19de Eeuw in België. Architectuur en interieurs" door Françoise Dierkens-Aubry en Jos Vandenbreeden 1994, Uitgeverij Lannoo, Tielt 33 x 25 cm, 228 blz. met 350 illustraties, waarvan 200 in kleur, gebonden in vollinnen band met stofwikkell ISBN 90 209 221 1

Deze monumentale uitgave laat ons kennismaken met de enorme diversiteit aan stijlen die de 19de eeuw in België heeft gekend. De opeenvolging van neostijlen (neoclassicisme, neogotiek, eclecticisme, neorenaissance en de aanzetten tot art nouveau) heeft ertoe bijgedragen dat de vorige eeuw een zeer uitgebreide waaier aan architectonische vormen ontwikkelde.

Naast de aandacht voor monumenten hebben de auteurs voldoende oog voor de schoonheid van de privé-woningen, de knappe interieurs en het wisselende stadsbeeld. De fotografie van Christine Bastin en Jacques Evrard neemt een belangrijk aandeel in deze uitgave. Daar waar de architectuur verdwenen is, wordt ze in dit boek getoond aan de hand van originele bouwtekeningen en oude foto's.

Het boek kost 2.950,-BF. Vanuit Nederland: 185,-NLG.

In deze prijs is evenwel uw abonnementsgeld op de jaargang 1995 van Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen inbegrepen.

Het boek wordt U door Uitgeverij Lannoo gratis toegestuurd.

Let op!

De opbergband is niet in deze prijs begrepen. U kan die bestellen door 270,-BF bij te storten, dus: 3.220,-BF i.p.v. 2.950,-BF. Vanuit Nederland: 203,-NLG i.p.v. 185,-NLG.

Deze aanbieding geldt t.e.m. 31 december 1994. Zie ook de folder die bij deze zending is gevoegd.

Abonnees uit Nederland: graag uw aandacht a.u.b.

Met aandrang willen wij U vragen om uw abonnementsgeld uitsluitend te betalen op onze Postbankrekening 135.20. Alle andere betalingsvormen veroorzaken onnodige bankkosten.

Publikaties

Jaarboek Architectuur Vlaanderen 1990-1993

1994, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, 30 x 22,5 cm, 224 blz., rijk geïllustreerd in kleur en zwart-wit, 1250,-BF. ISBN 90-403-0034-8

Het eerste "Jaarboek Architectuur Vlaanderen" is een publikatie van de Vlaamse Gemeenschap. Het jaarboek wordt uitgegeven door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en kwam tot stand dank zij het initiatief van Minister van Cultuur Hugo Weckx. Het idee van het jaarboek werd aangebracht door de Stichting Architectuurmuseum uit Gent.

Het Jaarboek wil iedereen die met "bouwen" te maken heeft sensibiliseren om architecturale kwaliteit als essentieel criterium te hanteren voor toekomstige projecten.

In tegenstelling tot wat de titel laat vermoeden, zal deze editie tweejaarlijks verschijnen; dit om de kwaliteit van de teksten en de projecten te garanderen. Het Jaarboek bevat, naast een voorwoord van de Minister en twee inleidende essays door resp. Geert Bekaert en Marc Dubois, twee grote delen. Enerzijds brengt het 7 essays die trachten een zinvol discours over architectuur op gang te brengen: het gaat om volgende bijdragen: 1990-1993: een keerpunt voor de stedenbouw? (Marcel Smets); Overheidsopdrachten in België en in Vlaanderen (Francis Strauven); Open Stad. Stedenbouw en architectuur in de culturele hoofdstad (Pieter Uyttenhove); Architectuur en stedelijk wonen in Vlaanderen (André Loockx); Buitenlandse architecten in Vlaanderen (Greet Paulissen); Brussel, gemiste kansen en open perspectieven (Evert Lagrou); Een voorbeeld van ruimtelijk beleid in een provincie stad: stedenbouw en architectuur in Eeklo (Filip de Pau).

Marc Andries

Eindelijk weer thuis

Omwervingen. Literatuur, en al meteen bij de Bezige Bij. Ibiza. Vol van het leven en teruggefloten door een leger. Huwen. Journalist. Press and P.R. Manager bij Agfa. Achttien boeken. Manager bij het Provinciaal Museum voor Fotografie in Antwerpen. Vier jaar literaire stilte. Studies wijsbegeerte. En nu: alle draden samengeknoopt: "Thuis".

Het leven is een boek. "Het doet goed weer in dat boek thuis te zijn," zegt Marc Andries. Hij kijkt terug, ziet overal huizen. "Huizen spelen een belangrijke rol in mijn leven. Het ouderlijk huis in Duffel en een vader die schreef en componeerde. Lubberhuizen die mijn eerste boek "Schaduw op de huid"- uitgaaf. Van het einde van de wereld naar de republiek der letteren: Amsterdam. Met Wim Zaal op kamer. Op de Oudezijdsvoorburgwal. Vervolgens naar de zoon. Ibiza. Claus zat daar. En Nooteboom. Schierbeek. Cremer. De broer van Toonder. Ik was twintig en de koning van Spanje te rijk: een mooi huis, zwembad, huishoudster en vooral: vrienden. Het leger. Het kon niet leger: het koude Vlaanderen en een verrassende levensduurte. Van de pen alleen leven lukte niet meer. Het jonge gezin moest te vreten hebben, nietwaar? Mijn dochter woont nu in een huis waarin mijn vrouw en ik gingen nestelen. Ik kom daar graag. Er klinkt kindergescrei." Marc Andries ziet ook stapelhuizen: "Agfa is een gedroomde werkgever. Sociaal bezield ook. Neem het restaurant: een gastenrestaurant.

Mag je alleen met genodigden binnen. Ook de grote baas. Zonder gasten zwaaien alleen de deuren van het bedrijfsrestaurant open. Geen voorkeursbehandeling voor directie of kaderleden dus. Sedert een tweetal jaren is ook het Museum voor Fotografie een open huis voor mij. Een huis dat ik mee mocht helpen inrichten. Dat pas de deuren opende. Dat blijft ruiken naar uitdagingen. De bibliotheek moet bijvoorbeeld nog opgefrist worden. En er moeten steeds nieuwe en steeds wisselende tentoonstellingen ontwikkeld worden." Presocraat Democritus briefde: "Ik ben van mijn tijdgenoten degene die het grootste gedeelte van de Aarde heeft bereisd en de raarste dingen heeft onderzocht; en ik heb ontelbaar veel luchten en landen gezien; en ik heb de meeste geleerde mannen horen spreken; en in de compositie van geometrische figuren, met het bijbehorende bewijs, heeft niemand me overtroffen, zelfs niet de zogenaamde arpedonapten." Democritus kwam thuis in Athene. Wijsbegeertestudent Andries zoekt hem daar regelmatig op. "Zijn stelling dat de wereld is samengesteld uit

atomen en leegte spreekt me wel aan. Ik vind dat ook terug in de fotografie. In een emulsie zitten alle potentialiteiten. Ik geloof tevens dat een mens de optelsom is van zijn en anderomans verleden. We zijn composities van dat verleden. Mijn nieuwe roman is daar een projectie van, opgebouwd uit autobiografische elementen: het vertelperspectief wisselt, centraal staan echter een huis en een portret. Het boek is een uitvergroting van een kortverhaal. Hugo Bousset vindt het aansluiten bij mijn debuut, het schrijven ervan was blijkbaar een thuiskomen. Als werktitel hanteerde ik "Het Portret", maar de titel is "Thuis". Eindelijk thuis. En toch geen luie rust. Ik voel me rustig omdat ik zie hoe in de donkere kamers van bewustzijn en onderbewustzijn verborgen facetten, zich verschuilende verdringen, buiten mij om vervlochten draden, verleden en heden, processen en evoluties zich langzamerhand beginnen af te tekenen. Het beeld wordt almaar scherper, dwingt me om te kijken en toont wat is en niet is. In "Thuis" krijgen schaduwen namen en gezichten en ik doorgrond de schaduw op mijn huid." Marc Andries kijkt nogmaals en citeert Heraclitus (de Duistere), de filosoof van het vuur en het worden: "De mooiste verbinding wordt gevormd door de tegenstellingen, en alle dingen ontstaan uit strijd."

Paul De Moor

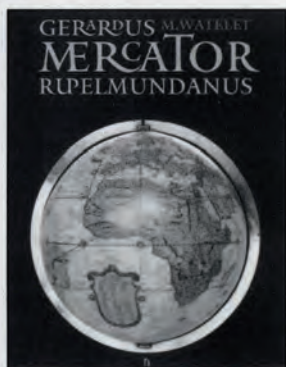
foto Joris Luyten

In een tweede deel worden 32 opmerkelijke bouwrealisaties, uitgevoerd tussen 1990 en 1993, besproken en uitvoerig met beeldmateriaal gedocumenteerd. Het gaat zowel om bouw als om verbouwing: privé-woningen, winkels, kantoorgebouwen, een cultureel centrum, tot het Belgisch Paviljoen in Sevilla en de Aue Pavillons op het voorbije Documenta. De editie wordt afgerond met een overzicht van de bestaande architectuurprijzen, architectuurtentoonstellingen en dito publikaties.

Gerardus Mercator Rupelmundanus

a.l.v. Marcel Wathélet
1994, Mercatorfonds Paribas, 34 x 26 cm, 448 blz., linnen band met goudstempeling, geplastificeerde omslag en cassette, 500 illustraties, waarvan 450 in kleur, edities: NLF
Prijs: 4.900,-BF

Uitgeverij Mercatorfonds werd zowat 30 jaar geleden genoemd naar Gerard Mercator. Dat aan deze humanist n.a.v. de vierhonderdste verjaardag van zijn dood een monumentaal boek wordt gewijd, is bijna de logica zelve.

"Gerardus Mercator Rupelmundanus" is zonder meer één van de mooiste en meest indrukwekkende boeken uit de reeks van 250 titels die het Mercatorfonds Paribas tot nu toe heeft gerealiseerd. Door de Minister van Cultuur van de Vlaamse Gemeenschap Hugo Weckx werd aan deze uitgave bovendien de titel van Cultureel Ambassadeur van Vlaanderen toegekend. "Gerardus Mercator Rupelmundanus" is geen biografisch werk in de traditionele betekenis. Het boek bestaat uit 5 delen. Het eerste deel belicht de traditionele middeleeuwse carto-

grafie waarin de gebrekkige wetenschappelijke kennis werd aangevuld met fantasie en mythologie. Een apart hoofdstuk is gewijd aan de herontdekking van het werk van Ptolemaeus, t.e.m. de uitgave door Mercator van dit basiswerk. De drie bijdragen van het tweede deel hebben een biografisch karakter. Twee hoofdstukken gaan over het leven van Mercator resp. in de Nederlanden (1516-1525) en in Duisburg (1552-1594) waar zijn groot cartografisch oeuvre tot stand kwam. Het derde hoofdstuk belicht de intellectuele wereld waarin hij actief was. De negen hoofdstukken van het derde deel zijn aan specifieke aspecten van Mercators intellectuele activiteit gewijd: het werkterrein van de 16de-eeuwse uomo universalis, met o.m. een kijkje in zijn bibliotheek en een uiteenzetting over de Mercator-projectie. In het vierde deel worden enkele van Mercators voornaamste werken in hun politieke en culturele context besproken: de globes, de Kaart van Vlaanderen, de Kaarten van Frankrijk, ... Het vijfde en laatste deel behandelt de cartografische activiteiten van Mercators zonen en kleinzonen. Tenslotte wordt onderzocht hoe de kennis over Mercator door de eeuwen heen is overgeleverd. De uitgave wordt vervolledigd met: de transcriptie van de veilingcatalogus van Mercators bibliotheek, een chronologie, een uitgebreid notenapparaat, tabellen, grafieken en een selectieve bibliografie.

Gerard Mercator: Atlas van Europa

portfolio, 45 x 32 cm, 96 blz.; tekst, 100 illustraties waarvan 80 in kleur, 18 kaarten in facsimile; Prijs: 2.900,-BF

Naast dit boek brengt het Mercatorfonds een facsimile uitgave van 18 kaarten uit Mercators "Atlas van Europa". De kaarten zijn zeer getrouw, in kleur en op ware grootte gereproduceerd. In een bijgevoegd boekdeel worden de kaarten van de atlas door bijdragen van een vijftal internationaal gerenommeerde historici gesitueerd in het cartografisch oeuvre van Mercator; tevens wordt de geschiedenis van de atlas uiteengezet. De kaarten zijn losbladig en kunnen worden ingelijst. Het geheel wordt aangeboden in een luxueuze portfolio.

Provinciaal Museum voor Fotografie, Antwerpen

Na een grondige renovatie en herinrichting heropende het Provinciaal Museum voor Fotografie op 28 oktober opnieuw de poorten van het pakhuis "Vlaanderen".

Stijn Streuvels fotograaf

De eerste tentoonstelling op de affiche is om heel wat redenen bijzonder, maar de voornaamste formuleert directeur Marc Andries: "het museum toont de onbekende foto's genomen door Stijn Streuvels omdat het... gewoon zeer goede foto's zijn".

Uit zijn voegen

In 1986 nam het Provinciaal Museum voor Fotografie zijn intrek in het pakhuis "Vlaanderen", gelegen aan de Waalse Kaai van de gedempte Zuiderdokken te Antwerpen.

tentoongesteld, is er nu voldoende ruimte om de twee duidelijk te scheiden. Op de gelijkvloerse verdieping loodst men de bezoeker door een wereld van lenzen, diafragma's, 19de-eeuwse portretstudio's... Een verdieping hoger illustreert het Museum voor Fotografie de inhoudelijke evolutie: van de eerste statige portretten met minutenlange belichtingstijden tot de fotografie van vandaag met zijn vele gezichten: kunstfotografie, modefotografie, journalistieke fotografie, technische fotografie...

opdrachten Vlaanderen", een initiatief van de vzw "Vrienden van de Provinciale Musea" in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting. Met dit project wordt voor het eerst in Vlaanderen een ernstig foto-opdrachtenbeleid tot stand gebracht. Dergelijke officiële opdrachten bestonden reeds in vele Europese landen, in Wallonië en in Brussel. Vanuit een stuurgroep, gevormd door eminente specialisten, werden de krachtlijnen bepaald en de eerste opdracht gedefinieerd. Het algemene thema is de versnelde transformatie van bebouwde en open ruimten en het leven dat zich in deze ruimten afspeelt. Bovendien moeten de foto's bijzondere aandacht besteden aan de spanningen die dergelijke

pilootproject. Omwille van de grootschaligheid van de opdracht werd besloten om stapsgewijs onderdelen van de opdracht aan diverse fotografen toe te kennen. Een eerste keuze viel op Lucas Jodogne (Hasselt, 1959) die bekend staat als landschapsfotograaf. Uit zijn gerealiseerde opnamen voor de opdracht werden er veertig gekozen die het visuele conflict tussen vroegere, bestaande en te verwachten landschapssituaties duidelijk maken. Deze foto's blijven eigendom van het Museum voor Fotografie en zullen later, samen met teksten, opgenomen worden in een boek dat de neerslag moet vormen van deze eerste officiële foto-opdracht.

komen. Portretfotografie, persfotografie, modefotografie, reclamefotografie, wetenschappelijke fotografie... Bovendien worden de ruimten niet uitsluitend voorbehouden aan professionele fotografen maar krijgen ook amateurs de kans om hun foto's aan het publiek te tonen. De vaste collectie waardevolle foto's van het Museum voor Fotografie wordt gehervat en krijgt een eigen ruimte op de eerste verdieping.

"De poppen van Prutske" (1920), Stijn Streuvels. Collectie Provinciaal Archief West-Vlaanderen.

Het werd echter snel duidelijk dat het museum uit zijn voegen dreigde te barsten wegens de toenemende tentoonstellingsactiviteiten, het succes van de educatieve dienst en de steeds groeiende collecties. In 1993 kocht het Provinciebestuur van Antwerpen twee aanpalende bouwvallige panden in de Lakenstraat. De huizen werden volledig vernieuwd en sluiten nu perfect aan bij het reeds bestaande museumgedeelte.

Twee wordt vijf

Het nieuwe museum beschikt over vijf ruimten voor tentoonstellingen en over een volledig uitgerust auditorium. Bovendien werd het tentoonstellingsconcept grondig herschikt. Waar voorheen het technische aspect van de geschiedenis van de fotografie (toestellen, studio's, fotografische procédés...) en het inhoudelijke aspect samen werden

Stijn Streuvels

25 jaar geleden overleed één van de bekendste schrijvers in Vlaanderen: Stijn Streuvels (pseudoniem voor Frank Lateur). Streuvels was niet alleen een knap schrijver, maar was ook zijn hele leven lang een hartstochtelijk fotograaf. De fotohistoricus Jan Coppens wil met deze expositie aantonen dat Streuvels veel meer was dan een schrijver die occasioneel foto's nam voor het familiealbum. Qua stijl hield Streuvels zich afzijdig van stilistische tendensen of compositorische tradities. Hij ging zijn eigen weg, met weloverwogen composities en zorgvuldig geësceneerde taferelen. De merkwaardige foto's van Stijn Streuvels hangen te kijk in de "Lieven-Gevaertzaal".

Foto-opdracht

In de "Galerie" kan u kennismaken met de landschapsfoto's van Lucas Jodogne. Deze foto's vormen het eerste luik van het project "Documentaire Foto-

"Goede vrienden" (zonder datum), Stijn Streuvels. Collectie Provinciaal Archief West-Vlaanderen.

veranderingen oproepen: spanningen tussen stad en platteland, tussen traditie en moderniteit, tussen economie en cultuur, tussen individu en gemeenschap.

Landschappen

In een eerste fase fungeert de provincie Antwerpen als

Affiche

In de vier nieuwe tentoonstellingsruimten voor tijdelijke tentoonstellingen (Lieven-Gevaertzaal, Galerie, Agora en Foto-Atelier) zullen alle aspecten van de fotografie aan bod

Industrie ten hoogte van de Zandvlietsluis Antwerpen.

Foto van Lucas Jodogne voor het project: Documentaire Foto-opdrachten Vlaanderen.

Wat u momenteel kan zien in het hernieuwde Museum voor Fotografie zetten we even op een rijtje:

"Stijn Streuvels, fotograaf" (tot 4 december - Lieven Gevaertzaal);
 "Lucas Jodogne: overgangen": (tot 4 december - Galerie);
 "Het Kaartspel van Amok": (tot 4 december - Agora);
 "Het derde Oog het andere Oog": een kijk op de leefwereld van personen met een mentale handicap (tot 5 februari - Foto-Atelier).

Vanaf 9 december staan drie nieuwe tentoonstellingen op de affiche.

"Het Beste Merk voor Fotowerk" brengt een beeld van honderd jaar Gevaert-reclame (tot 5 februari - Lieven-Gevaertzaal);
 "Charles Leirens (1888-1964)": 82 oorspronkelijke afdrucken van Charles Leirens, kunstminnaar, eerste directeur van het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel, en getalenteerd fotograaf (tot 5 februari - Galerie);
 "Foto's van Jacques Sonck" (tot 5 februari - Agora)

Praktische informatie:

Provinciaal Museum voor Fotografie, Waalse Kaai 47, 2000 Antwerpen, 03/216.22.11
 Open: dagelijks van 10 tot 17u.
 Gesloten op maandag.

De Warande, Turnhout

Accent op eigentijdse kunst

Het aantal culturele centra in Vlaanderen met een aparte infra-structuur voor beeldende kunst is gering. Nog geringer in aantal zijn de centra met een eigen tentoonstellingsbeleid geaccentueerd op eigentijdse beeldende kunst. Het oudste cultureel centrum in Vlaanderen, de Warande in Turnhout, speelt sinds haar ontstaan in 1979 op dit vlak een belangrijke voortrekkersrol.

Ontdekkingsreis

Twee grote opties kenmerken het tentoonstellingsbeleid van de Warande. Enerzijds wil men een platform bieden aan jonge kunstenaars om, vaak voor het eerst, de confrontatie aan te gaan met het publiek. Anderzijds worden elk jaar enkele informatieve tentoonstellingen georganiseerd voor een breed publiek. Zo loopt er vanaf 16 december de tentoonstelling "H.M. Stanley.

Ontdekkingsreiziger in dienst van de Koning". Het Museum van Midden-Afrika te Tervuren heeft doorheen de jaren belangrijke Stanley-collecties verworven. Hieruit werd een tentoonstelling samengesteld die aan de hand van documenten, foto's, schilderijen, tekeningen, beelden en andere objecten... het relaas doet van de vier expedities die

journalist-ontdekkingsreiziger Henri-Morton Stanley (1841-1904) heeft geleid.

Laboratorium

Jan Cools, coördinator beeldende kunst van de Warande, definieert de opdracht van De Warande als een laboratoriumfunctie voor eigentijdse kunst. Aan schier onbekende kunstenaars wordt de mogelijkheid geboden om de confrontatie aan te gaan met het publiek, met andere kunstenaars en met zichzelf. Aan andere, meer gevestigde, kunstenaars wordt gevraagd in te spelen op de zeer specifieke tentoonstellingsruimte. De Warande werd gebouwd in de jaren zeventig en is gekenmerkt door een soort "brutalistische" architectuur: hoge betonnen wanden, ongepleisterde

bakstenen, verschillende niveaus. Vooral de ongepleisterde muren speelt de tentoonstellingsmakers parten omdat de ruwe baksteen tezeer de aandacht trekt. Net als de rest van het gebouw is ook de tentoonstellingsruimte, na 25 jaar intensief gebruik, aan een flinke face-lift toe.

Multipel

Van 3 tot 31 december tonen Hugo Draulans en Leen Voet hun werk in De Warande.

Op 7 januari gaat een tentoonstelling van start met sculpturen van Philip Aguirre, Philip Huyghe en Luk Van Soom. Deze tentoonstelling is het resultaat van een gezamenlijke actie van de culturele centra van de Provincie Antwerpen om eigentijdse kunst dichterbij het publiek te brengen. Van iedere kunstenaar is een multiple te koop tegen een zeer democratische prijs.

De kunstbende

En er gebeurt uiteraard nog veel meer in De Warande op het vlak van de beeldende kunst. Er zijn de ateliers voor kinderen. Er is "De Kunstbende" een autonoom actieve groep van jongeren die een jaar lang rond één project werkt (dit jaar "Don Quichot"). Er is de volwassenencursus kunstgeschiedenis in samenwerking met Amarant, de kunstreizen, de rondleidingen, de educatieve werking naar de scholen toe...

Praktische informatie

De Warande, Warandestraat 42, 2300 Turnhout, 014/41.94.94.

De tentoonstellingsruimte is open van dinsdag tot en met zaterdag van 14 tot 18u., op zondag van 10 tot 12u. en van 14 tot 18u.

Op andere ogenblikken is een bezoek mogelijk na telefonische afspraak.

De Warande is gesloten op 25, 26 en 31 december en 1 januari. Toegang: gratis

Tentoonstellingsnieuws

Antwerpen

Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven, Antwerpen

Een kwestie van smaak. Menu's, kookboeken en culinaire archivalia

26 november tot 25 maart 1995

Menukaarten verschijnen pas voor het eerst in het begin van de 19de eeuw. Met tekeningen versierd, vormen ze een noodzakelijk onderdeel van de tafeldecoratie. De menukaart laat toe vooraf reeds te genieten van wat zal worden voorgeschoteld. Vaak werden de menukaarten bewaard als aandenken en waren ze voorzien van de handtekeningen van de aanwezigen.

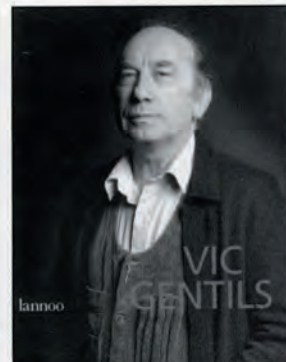
Zo vormen ze een unieke bron van informatie. De menukaart verschijnt samen met de "service à la russe", de gerechten worden daarbij na elkaar i.p.v. allemaal tegelijk op tafel gebracht. Vanaf 1860 verschijnen ook steeds meer restaurants naar Frans model, ontmoetingsplaatsen voor de verwende burgerij die steeds nieuwe en meer verfijnde gerechten verwacht. Gastronomische essays en restaurantgidsen worden geschreven door experts-fijnproevers. Ook worden vanaf dan kookboeken uitgegeven voor beroepskoks en voor burgers.

Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven, Minderbroedersstraat 22, 2000 Antwerpen, 03/232.55.80

Open: van di tot zat. van 10 tot 17u. Gesloten op maandag en zondag. Toegang: 75 fr. individueel; 30 fr. voor groepen en reductiekaarten; gratis voor scholen en inwoners van Antwerpen

Centrum 't Elzenveld, Antwerpen Vic Gentils

25 november tot 15 januari 1995
Vic Gentils (1919) studeerde van 1934 tot 1942 aan de Academie en het Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen. Hij start als schilder, maar geeft vanaf 1957 de voorkeur aan beeldhouwen. Sinds 1960 assembleert hij reliëfs en beelden uit gebrand hout, piano's, kasten en allerlei andere elementen. Gentils was medestichter van G58 Hessenhuis en van de nieuwe Vlaamse School te Antwerpen. De tentoonstelling

in Centrum 't Elzenveld valt samen met de presentatie van een monografie en beschrijvende catalogus, uitgegeven door Lannoo.

Centrum 't Elzenveld, Sint-Jorispan, Sint-Jorispoort 27bis, 03/223.56.28

deSingel, Antwerpen Willy Van Der Meeren. Wonen & Building design 8 december tot 5 februari 1995

Willy Van Der Meeren heeft veertig jaar lang met een ongewone inventiviteit velerlei vormen van beschutting ontworpen: een huis op wielen, een huis als een bouwdoos, een huis in gewapend beton, daken van triplex, van gewapend polyester, plafonds van polyurethaan opgehangen als waren

Het CECA-huis van architect Willy Van Der Meeren op de Luikse Internationale bouwbeurs in 1954

het zeildoeken... Steeds hield hij zich afzijdig van de overwegende formalistische trends in het Belgische architectuurklimaat. Met de resultaten van zijn experimenten hebben architecten, fabrikanten en bouwfirmas hun voordeel gedaan. In die zin bevat zijn oeuvre verschillende mijlpalen in de ontwikkeling van de architectuur in België. Doorheen zijn gehele loopbaan ontdekten we een constante, namelijk "research". Dat uit zich in gebouwen waarin, naast de rationele aanpak, een nieuwe sensibeleit opduikt en waarin

H.M. STANLEY

Ontdekkingsreiziger
in dienst van de Koning

Van Der Meeren blij geeft van zijn openheid voor frisse ideeën en experimenten. De indrukwekkende carrière van Van Der Meeren wordt volledig belicht.

deSingel.
Desguinlei 25, 2018 Antwerpen, 03/248.38.00
Open: di. tot zon. van 14 tot 18u.
Gesloten op maandag, op 24, 25 december en op 1 januari
Toegang: gratis
Rondeleidingen op afspraak:
Acanthus vzw, 03/239.06.38

KB-Toren, Antwerpen Antwerpen onder de V-bommen
tot 16 december

Op 13 oktober 1944 viel de eerste V2-bom neer op Antwerpen. In de daarop volgende maanden zouden deze vreselijke "vergedingswapens" een zware tol eisen in Antwerpen. De V-bommen dienden eigenlijk om de Antwerpse haven en de geallieerde aanvoerlijnen te vernietigen. Maar de slecht gerichte of neergehaalde projectielen kwamen her en der op de stad terecht en eisten honderden mensenlevens. Als bij wonder bleef de Onze-Lieve-Vrouweskathedraal ongeschonden. De tentoonstelling wordt vervolledigd met foto's anno 1944 en met originele V1- en V2-onderdelen.

KB-Toren, Fernand Collin-zaal, Eiermarkt 20, 2000 Antwerpen
Open: elke werkdag van 9 tot 16u., op donderdag van 9 tot 18u.
Toegang: gratis

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen Klassieke Schoonheid
tot 4 december

Een aantal grafische kunstenaars en aquarellisten, geboren rond

Italiaans landschap, Raf Coorevits

1930 of later, telden niet of nauwelijks mee op de kunstscène van de jaren '60, '70 en '80. Dit omdat hun kunst bewust geënt bleef op klassieke schoonheid en waarden. Het Koninklijk Museum stelt enkele van deze kunstenaars in de kijker: Jef Van Grieken, Maurice Van den Dries, Raf Coorevits, André Roelant, Harold Van de Perre en Cecilia Vanderbeek.

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerpen Ernst Barlach

18 december tot 26 februari 1995

In het werk van de Duitse beeldhouwer, tekenaar, graficus en schrijver Ernst Barlach (1870-1938) gaat het vooral om de mens die hij niet als een individu opvat, maar als een wezen dat in zijn angst en wanhoop een symbolische vorm geeft aan zijn innerlijke roerselen. In hun op vereenvoudiging van de vorm gebaseerde realisme vormen de door beeldhouwer Barlach ontwikkelde figuren een contrast met de nerveus-expressieve vormen van veel van zijn tijdgenoten. Barlach meent dat de stad overloopt van opgeklepte "geestesschoonheid"

en trekt zich terug in de uitgestrektheid van zijn landelijke Mecklenburg. Daar hervindt hij de eenvoudige schoonheid van werkende boeren op het veld. Ook als verteller en toneel-schrijver is Barlach een beeldend kunstenaar. In zijn literaire werk gebruikt hij het hoekige idoom van de streektaal. Zijn teksten wekken de landelijke figuren uit hun verstarring. Barlachs tekeningen en grafische werken bevatten dezelfde ruimtelijkheid als zijn beeldhouwwerken en vertonen tezelfdertijd het dramatische karakter en de ondoorgroondelijke humor van zijn literaire werk. De retrospectieve tentoonstelling in het Koninklijk Museum

voor Schone Kunsten is het resultaat van een samenwerking met het Ernst Barlach Museum in Wedel. Zij toont de verschillende perioden in het werk van Barlach, vanaf het nog geheel hij het naturalisme en Jugendstil aansluitend vroege werk tot aan de werken uit de laatste jaren van zijn leven.

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten,

Plaatsnijdersstraat 2, 2000 Antwerpen, 03/238.78.09
Open: dagelijks van 10 tot 17u., gesloten op maandag.
Toegang: 100 fr. - 80 fr. voor studenten, groepen, 60+ - 50 fr. voor jongeren tot en met 18 jaar - gratis voor kinderen, ICOM, Vlaamse Museumvereniging, scholen.

Museum Plantin-Moretus, Antwerpen Antwerpen, dissident typografisch centrum in de 16de eeuw.

De rol van de Antwerpse drukkers in de godsdienststrijd in Engeland.
tot 31 december

Antwerpen was in de 16de eeuw een toevluchtsoord voor Engelsen op de vlucht voor de intolerantie van de Engelse kerk onder Hendrik VIII en Elisabeth I. In de eerste helft van de 16de eeuw publiceerden Antwerpse drukkers hervormingsgezinde werken. Dit tegen de verbodsbepalingen van de Engelse katholieken in. In de tweede helft van de 16de eeuw stelden de Antwerpse drukkers hun persen ter beschikking van gevluchte Engelse lutheranen en katholieken. Sommige Antwerpse drukkers smokkelden hun edities naar

Crispijn van den Queborne,
Portret van koningin Elizabeth I,
Stedelijk Prentenkabinet Antwerpen

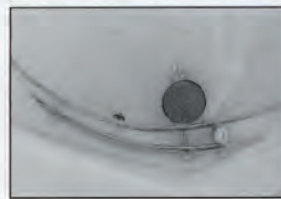

Engeland en riskeerden strenge gevangenis-straffen. Zo overleed de Antwerpse drukker Christoffel van Ruremund in de Londense gevangenis nadat hij een lading Nieuwe Testamenten naar Engeland vervoerd had. Deze bijzondere betrekking tussen Antwerpen en Engeland beklemtoont de Europese rol van de Antwerpse drukkers in het verleden.

Museum Plantin-Moretus,
Vrijdagmarkt 22-23, 2000 Antwerpen, 03/232.02.94 of 03/232.24.55
Open: dagelijks van 10 tot 17u.
Gesloten op maandag, 1-2 nov. en 25 dec.
Toegang: 75 fr., 30 fr. voor groepen, -18, studenten en +3pas, gratis voor scholen
Rondeleidingen: Dienst voor Toerisme 03/232.01.03,
Acanthus vzw 03/239.06.38

Provinciaal Diamantmuseum, Antwerpen Belgisch Briljant. Hedendaagse diamant-creaties van Jo Den Haerynck
18 november tot 31 december

De juweelcollecties van Jo Den Haerynck zijn vaak opgebouwd rond bepaalde thema's. Zo ontwerpt zij juwelen die een speelse en originele combinatie zijn van met stof overtrokken knopen en edelmetaal.

De knopen zijn vervangbaar en kunnen aangepast worden aan de kledij waarbij het juweel gedragen wordt. Speciaal voor deze gelegenheid creëerde Jo den Haerynck enkele diamantjuwelen waarbij de knopen overtrokken zijn met antieke stoffen. Deze juwelen worden gepresenteerd in combinatie met vergelijkbare antieke zijden weefsels en kant uit de collectie van het Provinciaal Textiel- en Kostuummuseum Vrieselhof te Oelegem.

Provinciaal Diamantmuseum,
Lange Herentalsestraat 31-33, 2000 Antwerpen, 03/231.86.45
Open: dagelijks van 10 tot 17u.

Provinciaal Museum Sterckshof - Zilvercentrum, Antwerpen-Deurne Augsburgs zilver in België
tot 4 december

Ritter, Augsburg,
Marx Weinold (1670-1674).
Collectie Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Brussel, inv. 251.

Tijdens de 17de en 18de eeuw floreerde de stad Augsburg als zilver- en handelscentrum. Augsburgs edelsmeedwerk kwam o.a. in Belgische kerken en religieuze centra terecht. In een eerste luik van de expositie wordt aan de hand van het kerkelijk zilver, -monstransen, cibories, kelken, ...-de productie, de stilistische evolutie en de verspreiding van het Augsburgs zilver in België uitgediept. Belangrijke opdrachtgevers en

schenkers worden daarbij belicht, waaronder de prins-bisschoppen van Luik en de familie von Thurn und Taxis. Burgerlijk zilver komt in het tweede luik aan bod: pronkzilver, reisserviezen en eenvoudiger zilverwerk. Augsburgs zilver is tot op de dag van vandaag zeer in trek bij verzamelaars.

Provinciaal Museum Sterckshof
Zilvercentrum, Hooftvunderlei
160, 2100 Antwerpen-Deurne,
03/360.52.50
Open: dagelijks van 10 tot
17.30u. Gesloten op maandag
Toegang: 200 fr. gezinstarief; 150
fr. individueel; 100 fr.
reductiekaarten
Geleide bezoeken op aanvraag
1.500 fr.

**Nationaal
Scheepvaartmuseum,
Antwerpen
Schipperen op de Schelde**
tot 31 december

De tentoonstelling schetst een
beeld van de problematiek van
de beloodsing, betonning en
bekaking van de Schelde vanaf
de scheiding der Nederlanden
tot en met vandaag.

De Antwerpse loodsschoener nr. 5 van
het Belgisch Loodswezen op een
woelige zee. Frans Hendrikse, 1886,
collectie Nationaal Scheepvaartmuseum
Antwerpen.

Uitgangspunt vormt het
Scheldereglement, het verdrag
tussen Nederland en België, dat
reeds meer dan 150 jaar bepaalt
hoe de scheepvaart via de
Westerschelde op een veilige
manier de Belgische havens kan
bereiken. De gevolgen van dit
verdrag hadden en hebben nog
steeds vérstrekkende gevolgen
voor de ontwikkeling van de
Antwerpse haven.

"Noir et blanche" (1926),
Man Ray.

Nationaal Scheepvaartmuseum,
Steenplein 1, 2000 Antwerpen,
03/232.08.50
Open: dagelijks van 10 tot 16u.45.
Gesloten op maandag,
25 en 26 december
Toegang: gewoon museumtarief
Rondleidingen: Stedelijke
Gidsenbeurs, 03/232.01.03

**Ronny Van de Velde,
Antwerpen
Man Ray**
tot 18 december

Man Ray (1890-1976) is een van
de weinige kunstenaars die de
geest van deze tijd treffend en
blijvend hebben verbeeld.
Vastbesloten om modern
kunstenaar te worden, verkeert
de jonge Man Ray te midden van
de Newyorkse avant-garde en
neemt gretig de invloeden op
van de nieuwste Europese
tendensen. Hij geeft radicale
magazines uit, begint te foto-
graferen, leert Marcel Duchamp
kennen en is gangmaker van
dada in Amerika. Als hij in 1921
naar Parijs trekt, wordt hij vlug
de meest vernieuwende
fotograaf in de modewereld.
Terwijl hij succesvol commerciële
opdrachten uitvoert, springt hij
vrij om met genres en
technieken: hij ontdekt de
rayograph, het procédé van de
solarisatie, maakt films, schildert,
tekent, assembleert raadsel-
achtige werken.
Bij het uitbreken van de tweede
wereldoorlog wijkt hij uit naar de
Verenigde Staten waar hij zich
volledig aan zijn picturale oeuvre
wijd. Zijn terugkeer naar Parijs in
1951 luidt een nieuwe creatieve
fase in. Meteen het begin van zijn
erkenning als virtuoos en
volwaardig kunstenaar.

Met meer dan driehonderd
foto's, vijftig schilderijen, collages
en tekeningen, zestig objecten,
een ruime keuze aan grafisch
werk en documenten, hangt de
tentoonstelling een breed en
gedetailleerd beeld op van het
veelzijdige oeuvre van Man Ray.
Leidraad door de tentoonstelling
is Marchel Duchamps portret van
zijn vriend Man Ray: "MAN RAY,
n.m. synon. de joie jouer jouir".

Ronny Van de Velde,
IJzerenpoortkaai 3, 2000
Antwerpen, 03/216.30.47
Openingstijden: dagelijks van 10
tot 18 u., gesloten op maandag
Toegang: 150,-fr. Groepen van
minstens 15 personen, school-
groepen, studenten, CJP
en 65+ : 100,-fr.;
kinderen tot 12: gratis
Catalogus: "Man Ray 1890-
1976", 352 pagina's, 31x24cm.,
gebonden met stofwikkelt, 300
afbeelden, teksten in het Engels
van Man Ray en André Breton:
1800,-fr.

**Volkskundemuseum,
Antwerpen
Droomwereld van poppen**
6 december tot april 1995

Kern van de tentoonstelling
"Droomwereld van poppen" zijn
de 130 mooiste poppen uit de
collectie van het Volkskunde-
museum.
Deze poppen worden in een
decorum gepresenteerd, terwijl
140 andere poppen opgesteld zijn
in een werkopstelling.
De poppen dateren
hoofdzakelijk uit de periode
1850-1920 toen de productie van
poppen in België een
hoogtepunt kende, maar er zijn
ook poppen bij uit de 18de
eeuw. Naast poppen vervaardigd
in de Belgische ateliers, zijn er ook
schitterende exemplaren te
bekijken afkomstig uit alle
Europese landen. Niet alleen
sierpoppen staan te kijk, maar
ook authentiek
speelgoedpoppen en etalage
poppen. Deze laatste zijn
niet de poppen zoals u die kent
uit modezaken, maar de
"mannequins" uit de 19de eeuw,
poppen van ongeveer 60 cm. die
aangekleed werden met de
nieuwste mode en zo naar de
winkels werden gezonden.

Volkskundemuseum,
Gildekamerstraat 2-6,
03/220.86.63
Open: elke dag van 10 tot 17u.,
behalve op maandag. Gesloten
op 25 december en 2 januari.
Toegang: 75 fr., groepen 20 fr.

**Cultureel Centrum,
Berchem
Desert Tracks, aboriginal
kunst uit Centraal Australië**
13 januari tot 26 maart

In de meest afgelegen
woestijngedieden van Centraal
Australië heeft zich sinds de jaren
'70 een van de belangrijkste
Australische kunststromingen
ontwikkeld: de "Western Desert
Style". Ruim 70 schilderijen
geven een verrassend beeld van
de meest recente
ontwikkelingen. Met behulp van
moderne middelen als acrylverf
en doek wordt de oeroude
traditie van tekenen in het zand,
op rotsen en op gebruiksvoor-
werpen nieuw leven ingeblazen.
In de doeken wordt de
onverbrekelijke band tussen
mens en land keer op keer
aangetoond.

© Stichting INMA/Lies Wajer

Een fotoserie en verschillende
video's geven een beeld van de
imposante omgeving, de natuur
waarmee de kunst onlosmakelijk
verbonden is.

Cultureel Centrum Berchem,
Driekoningenstraat 126, 2600
Berchem, 03/239.59.08
Open: dagelijks van 10 tot 17u.,
gesloten op maandag
Toegang: gratis

**Speelgoedmuseum,
Mechelen
Europa Ludens Oostenrijk**
tot 19 maart 1995

Elk jaar wordt een
tentoonstelling ingericht onder
de naam "Europa Ludens" (het
spelende Europa). Dit jaar staat
"Europa Ludens" in het teken van
Oostenrijk dat een
belangrijke historische rol
speelde in ons land. Dankzij
Maximiliaan van Oostenrijk werd
Mechelen in 1490 graafschap.

Margaretha van Oostenrijk
verbleef van 1507 tot haar dood
in 1530 te Mechelen. En in de
18de eeuw stond Mechelen onder
Oostenrijks bewind met Maria
Theresia en Jozef II.
In Oostenrijk speelden kinderen
vooral met houten speelgoed,
zeer bekend zijn de Grödener
poppen met beweegbare
ledematen. Er zijn prachtige
antieke exemplaren te zien.
Ook zijn er enkele poppenhuizen
en marionettentheaters, treinen
en tinnen soldaatjes.
De hedendaagse Oostenrijkse
speelgoedfabrikanten stellen
pluchen speelgoed, kunstenaars-
poppen, miniatuurtreinen,
gezelschapspelen, speelkaarten
en kinderfietsen tentoon.

Speelgoedmuseum,
Nekkerspoel 21, 2800 Mechelen,
015/55.70.75
Open: dagelijks van 10 tot 17u.,
gesloten op maandag
Toegang: 120 fr. voor
volwassenen, 100 fr. voor
groepen en kinderen tot 12 jaar,
80 fr. voor groepen kinderen tot
12 jaar

**Info-kantoor, Rupelmonde
Meet- en navigatie
instrumenten**
tot 4 december

De geleerde Gerard Mercator
bouwde zijn meetinstrumenten
zelf: kwadranten, zonnewijzers,
kompassen, passers, ...
Het bewerken van metaal voor
deze meekundige objecten
leerde hij bij de Leuvense
goudsmid Gaspar Van der
Heyden. Op aanbeveling van
Granvelle vervaardigde Mercator
in 1542-43 wiskundige
instrumenten voor keizer Karel.
Deze apparaten, gebruikt voor
oriëntatie, waren bijzonder
geschikt voor militaire operaties.
Ook voor Granvelle zelf
ontwierp Mercator instrumenten
en astrologische ringen. Mercator
ontwikkelde ook revolutionaire
apparatuur voor topografische

opmetingen die de basis legden van de moderne landmeetkunde.

Info-kantoor, Rupelmonde
Open: dagelijks van 13 tot 17u.
Gesloten op maandag.
Toegang: 50 fr.
Rondleidingen op aanvraag:
03/744.03.44 kosten 750 fr.

Mercatormuseum, Sint-Niklaas
Mercator & zijn boeken
3 december tot 30 januari

Enkele jaren geleden ontdekte men een 19de-eeuwse transcriptie van de veilingcatalogus "Catalogue vande boucken des gheleerden wijtberoemden wereldtbeschrijver Gerardi Mercator", die in 1604 in Leiden gepubliceerd werd naar aanleiding van de openbare

verkoop van de zogenaamde "bibliotheek" van Gerard Mercator (1512-1594). Ongeveer 1000 titels vermeldt deze catalogus. Zowat de helft daarvan kan onder de noemer "geschiedenis" worden gevat. Theologische en mathematische werken vertegenwoordigen elk op hun beurt twintig procent van het totale aandeel. Mercators boekenverzameling getuigt van een veelzijdigheid die past bij het typisch 16de-eeuwse ideaal van de homo universalis, de geleerde die een ruime belangstelling koesterde voor alle vormen van kennis. De tentoonstelling "Mercator & zijn boeken" biedt de bezoeker aldus een inzicht in de bibliotheek van een humanist en wijst hem de weg in de geestelijke achtergrond van een geleerde die ons tot vandaag vermag te boeien.

Mercatormuseum,
Zwijgershoek (Zamanstraat 49),
9100 Sint-Niklaas
Open: van di. tot zat. van 14 tot

17u, zon. van 10 tot 17u.
Gesloten op maandag, 25, 26 december en 1 januari 1995
Toegang: 100 fr. individueel;
80 fr. voor groepen en reductiekaarten; 50 fr. voor scholen
Rondleidingen op afspraak
03/777.29.42 kosten 1.000 fr.

Brabant
Belgisch Centrum van het Beeldverhaal, Brussel
Mittéi aan de schildersezal. Luikse aquarellen
tot 8 januari 1995

De Luikenaar Mittéi is een oude bekende uit de Klassieke Belgische strip. Deze begaafde stripauteur heeft vooral een voorliefde voor het landschap-pelijk decor dat hij schildert in aquarel. Deze tentoonstelling stelt een keuze voor van een veertigtal werken uit zijn omvangrijke oeuvre. Van Ijsland tot de Costa Brava, van Normandië tot Corsica, telkens slaagde Mittéi erin de ziel van het landschap in zijn aquarellen te vatten. Zijn geboortedorp, Cheratte, op de heuvels buiten Luik, schilderde hij ontelbare keren. Deze Luikse aquarellen zijn een unieke gelegenheid om de onbekende zijde van Mittéi te leren kennen.

Belgisch Centrum van het Beeldverhaal,
Zandstraat 20, 02/219.19.80

Fondation pour l'Architecture, Brussel
Luchtluigen 1900-1958 en Panamarenko
4 oktober tot 31 december

De eeuwenoude droom van de mens om de zwaartekracht te overwinnen werd begin deze eeuw werkelijkheid. In het Brusselse "Fondation pour l'Architecture" richt men tot eind dit jaar een blik op de hemel. Tussen de utopische plannen van visionaire architecten en ingenieurs, ooit getekend om werkelijkheid te worden, plaatst men de tekeningen en luchtluigen van een kunstenaar: Panamarenko. Door de spectaculaire vooruitgang van de techniek in het begin van de 20ste eeuw komt de verovering van het luchtruim in een stroomversnelling. Als zelfs vliegen lukt, moet alles mogelijk zijn. De creativiteit van architecten en ingenieurs blijkt onuitputtelijk en men maakt

modernistische plannen voor opblaasbare vliegtuigen en demonteerbare ondergrondse luchthavens. Maar ook de constructies op aarde krijgen een nieuwe betekenis. Dankzij de afstand verwerft men een inzicht in de stedelijke structuren. Vanaf 1958, jaar van de Wereldtentoonstelling in Brussel, gaat het vliegen alsmaar meer deel uit maken van het gewone leven. Tot Panamarenko wordt vliegen opnieuw een droom maakt. De ontwerpen voor zijn eigenzinnige vliegtuigen uit de periode 1966-80 worden opgenomen in de diverse delen van de tentoonstelling. Een nieuw Panamarenko-vliegtuig wordt voorgesteld: de Pepto Bismo-Fire Work Flyer.

Fondation pour l'Architecture,
Kluisstraat 55, 1050 Brussel,
02/649.02.59
Open: dinsdag tot vrijdag, van 12.30 tot 19 uur. Zaterdag en zondag, van 11 tot 19 uur. Gesloten op maandag.
Toegang: 200,-fr.

Galerij van de Kredietbank, Brussel
James Ensor.
De volledige etsproductie
tot 18 december

In 1989 kocht de Kredietbank 122 etsen van James Ensor (1860-1949) die zich in een Amerikaanse privé-verzameling bevonden. Daarmee bracht de Kredietbank zeer waardevol cultuurogoed terug naar België. De verzameling is zo befaamd dat regelmatig om bruikleen wordt gevraagd. Zo was deze collectie reeds te zien in de musea van Deinze, Oostende, Weimar, Mol en Bremen. Volgend jaar verhuizen de etsen

"Duivels die mij sarren". James Ensor, ets, 1895, 114x154mm.
Verzameling Kredietbank.

naar het Palazzo Ruspoli in Rome. James Ensor was een zeer virtuoos kunstenaar, bekend als schilder, tekenaar en etsen van satirische en humoristische onderwerpen, landschappen, marines, interieurs en stillevens. Vooral zijn fantastische kunst is beroemd. Deze getormenteerde kunstenaar creëerde groteske fantasieën bevolkt met gemaskerde, skeletten en demonen. Minder bekend zijn de geëstte landschappen en intieme portretten. De etsen zijn per thema tentoongesteld. Ensors etsproductie bestaat uit 133 nummers en is voor het eerst volledig te zien. Van de toegevoegde etsen behoren er inmiddels vijf tot de kunstcollectie van de bank en zes werden geleend uit privé-verzamelingen.

Galerij van de Kredietbank,
Grote Markt 19, 1000 Brussel,
02/517.56.71
Open: dagelijks van 11 tot 18u,
gesloten op maandag
Toegang: gratis
Rondleidingen: 02/517.57.02

Koninklijke Bibliotheek Albert I, Brussel
Mercator
7 januari 1995

Met de tentoonstelling "Mercator" herdenkt de Koninklijke Bibliotheek Albert I het overlijden van Gerard Mercator. De tentoonstelling schetst de evolutie van de cartografie vanaf de tijd toen de kaarten nog gegraveerd werden tot op onze dagen waar alles via de computer verloopt. Met een groot aantal kaarten wordt het belang van de cartografie geïllustreerd: eerst voor de grote ontdekkingsstochten, later voor de economische expansie en het beheer van de natuurlijke rijkdommen en tegenwoordig voor het leefmilieu. Door de nauwkeurigheid van de actuele kaarten is de cartografie geëvolueerd tot een onmisbare beheer- en beslissingsinstrument.

Koninklijke Bibliotheek Albert I
Keizerslaan 4, 1000 Brussel,
02/519.53.11
Open: dagelijks van 9 tot 17u., behalve op zondag. Gesloten op 25 en 26 december

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Museum voor Moderne Kunst, Brussel
Het verborgen museum. Ontdekkingsstocht in de reserves
tot 18 december

Ongeveer 130 schilderijen en beeldhouwwerken worden uit de depots van het Museum voor Oude en Moderne Kunst gehaald. Ze werden tot nu toe zelden of nooit tentoongesteld. Sommige werken werden voor deze gelegenheid speciaal gerestaureerd. In chronologische volgorde ziet men portretten, landschappen, stillevens en genrestukken van de 16de tot de 20ste eeuw. Een video-montage met als titel "Achter de schermen van het Museum" handelt over het dagdagelijkse museumleven en wordt doorlopend gepresenteerd. Een wetenschappelijke catalogus, geïllustreerd met kleurenreproducties en zwart-witfoto's wordt gepubliceerd in het Frans en het Nederlands.

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Museum voor Moderne Kunst,
Koningsplein 1-2, 1000 Brussel
Open: dagelijks van 10 tot 17u.
Gesloten op maandag.
Toegang: 150-120-80 fr.
Catalogus: 950 fr.

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Museum voor Oude Kunst, Brussel
Van Vouet tot David. Franse schilderkunst uit de 17de en 18de eeuw
29 november-12 februari 1995

Het Museum voor Oude Kunst bezit een rijk gevarieerde verzameling 17de- en 18de-eeuwse Franse schilderkunst. Het merendeel van deze werken zijn bij ingewijden bekend als zeer belangrijke stukken, zoals "De moord op Marat" van Jean-Jacques David. Maar ook de werken van Simon Vouet, Claude Lorrain, Philippe de Champaigne, Jean-Baptiste Greuze en Hubert Robert ontbreken niet in deze indrukwekkende collectie. Bij deze verzameling verschijnt voor het eerst een wetenschappelijke catalogus geschreven door M. Paccot-Picard.

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Museum voor Oude Kunst,
Regentschapsstraat 3,
1000 Brussel
Open: dagelijks van 10 tot 12u. en van 13 tot 17u., gesloten op maandag
Toegang: gratis

Koninklijk Museum van het Leger en van Krijgsgeschiedenis, Brussel
"Ik was 20 in '45"

2 december-15 mei 1995

Deze tentoonstelling wordt de meest volledige retrospectieve tentoonstelling over de Tweede Wereldoorlog die ooit ter wereld werd georganiseerd. Het Legermuseum wil met dit initiatief haar steentje bijdragen tot de internationale herdenkingsplechtigheden van de 50ste verjaardag van de Bevrijding. De bedreiging van het Nazisme in de jaren '30, de uitbarsting van het oorlogsgeweld in 1940, tot het einde van W.O. II met de ultieme A-bom op Hiroshima in 1945, worden indringend voorgesteld. In het didactische gedeelte komt de geschiedenis van W.O. II op chronologische en thematische wijze aan bod. Kaarten, foto's, documenten en archiefstukken dienen als illustratie. In het tweede deel wordt het publiek op dynamische wijze geconfronteerd met feiten en gebeurtenissen van 50 jaar geleden. Levensgrote driedimensionele decors en audiovisuele media dompelen de toeschouwer onder in de sfeer van toen. Belangrijkste, pedagogische doel van deze expositie is de jeugd van vandaag te informeren en te sensibiliseren.

De collectie in het Legermuseum is samengesteld uit objecten en archivalia uit het "Rijksinstituut voor Oorlogsdokumentatie" van Amsterdam, het "Deutsches Historisches Museum" van Berlijn, "Le Mémorial" van Caen, het "Imperial War Museum" van Londen, het "Auschwitz-Memorial" in Polen, e.a. "Ik was 20 in '45" is een pleidooi voor vrede en verdraagzaamheid en tegelijk een eerbetuiging aan de Bevrijders.

Koninklijk Museum van het Leger en van Krijgsgeschiedenis,
Jubelpark 3, 1040 Brussel

Museum voor Blinden, Brussel
Sierkunsten in de Nederlanden tijdens de Bourgondische en Habsburgse periode
tot 18 juni 1995

Metselwerk, fragment van mausoleum van Franck van Haelen. Kalksteen, 1391-1398. Collectie Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Brussel.
foto M.-H. Williot Parmentier

De 15de en 16de eeuw zijn een schitterende tijd voor de Nederlanden. Economie en daardoor ook de kunsten floreerden. Met verschillende artistieke disciplines, zoals beeldhouwwerk, tapijtweverij, keramiek, wapenrusting, ... uit deze periode, kan de blinde of slechtziende bezoeker op de tentoonstelling kennismaken. Het fijne houtsnijwerk van een retabel, de laat-gotische vormen en de renaissancistische ornamenten in de steensculptuur, de technische bijzonderheden van textiel, keramische voorwerpen en tin kunnen stuk voor stuk met de handen worden ontdekt.

Museum voor Blinden,
Jubelpark 10, 1040 Brussel,
02/741.7114
Open: dagelijks van 9.30 tot 17u., zat., zon. en feestdagen van 10 tot 17u. Gesloten op maandag en op 25 dec.
Toegang: gratis

Paleis voor Schone Kunsten, Brussel
Wide White Space 1966-1976
tot 31 december

De Wide White Space galerij opende te Antwerpen in 1966 met de "Milkyway Happening" van Lohaus, Heyrman en Panamarenko. De galerij werd geleid door Anny De Decker en Bernd Lohaus. Deze tentoonstellingszaal werd het voorbeeld van een historische avant-garde galerij, door de kunstenaars waarmee ze samenwerkte en door de verzamelaars die zich errond schaarde.

"Molly Peters", 1966, Panamarenko.
Courtesy: F. Becht, Naarden

De tentoonstelling legt het accent op de rol van deze model-galerij naar gelijkaardige galerijen toe en naar het publiek dat avant-garde kunst nog niet gewend was. De belangrijkste kunstenaars waarmee de Wide White Space galerij werkte waren Panamarenko, Marcel Broodthaers en Joseph Beuys. Hun oeuvre vormt de kern van de expositie. Typisch voor de werking van de Wide White Space was dat de kunstenaars zelf instonden voor alle drukwerk. Uitnodigingskaarten, affiches en andere tentoonstellingsdesign wordt dan ook getoond. In 1977 sloot Wide White Space haar activiteiten met werken van L. Weiner.

Paleis voor Schone Kunsten,
Koningsstraat 10, 1000 Brussel,
02/507.84.64

ABB-Galerij, Leuven
Palmen en tempels.
Fotografie in Egypte in de 19de eeuw
tot 3 december

De leidraad door deze veelzijdige tentoonstelling is het onbekend gebleven reisverslag "Voyage en Orient" van Jean-Baptiste Van Moer (1819-1884). Deze Brusselse schilder reisde in 1880-1881 door Egypte in gezelschap van Prins Henri de Mérode de Westerloo en Graaf Auguste d'Ursel. De reis voerde van Alexandrië naar de grens met Nubië. Memphis, Elephantine, Philae, Thebe en Karnak met het dal der Koningen werden bezocht. Authentiek fotomateriaal getuigt van het "toerisme" in die tijd. Kameel en ezel zijn de belangrijkste transportmiddelen. De Egyptereizen van toen illustreren ook het oriëntalisme, de eigen Westerse kijk op het Islamitische Oosten. De fotografische technieken en verschillende drukprocedures komen aan bod in de catalogus onder de titel "Egypte bekeken van onder het zwarte doek". En in verband met fotografie en egyptologie dient William Fox Talbot vermeld te worden. Hij ontwikkelde in 1846 de "talbotypie" gebruikt voor het drukken van een belangrijke hiëroglifische inscriptie.

ABB-Galerij, Hoekgebouw
Diestsevest-Diestsestraat, 3000 Leuven
Open: dagelijks van 9 tot 16u., zat. van 14 tot 17u., gesloten op zondag
Toegang: gratis

Predikherenkerk, Leuven
Eenheid op papier. De Nederlanden in kaart van Keizer Karel tot Willem I
tot 4 december

Van in de 16de tot in de 19de eeuw zijn veel meer kaarten

gemaakt die de Nederlanden als geheel voorstelden dan afbeeldingen van de noordelijke en zuidelijke provincies afzonderlijk. De kaarten van de XVII Provinciën behoren bovendien tot de fraaiste en kostbaarste exemplaren van de kaartenkunst in de wereld.

De expositie "Eenheid op papier" brengt in het unieke kader van de pas gerestaureerde Leuvense Predikherenkerk ruim 150 kaarten bij elkaar die de Nederlanden voorstellen. Kunststukken op atlasformaat wisselen af met wandkaarten van meer dan 2m2. Ze zijn fascinerend versierd met wapenschilden en klederdrachten, met oude stadsgezichten en scheepstypes, met allegorische beelden en historische figuren. Alle kaarten van de Nederlanden in de beroemde vorm van een leeuw, de Leo Belgicus, zijn aanwezig. De tentoonstelling biedt de bezoeker een nooit eerder gerealiseerde kennismaking met één van de belangrijkste luxe-industrieën die bij ons een hoge bloei gekend hebben. Ze laat daarnaast ook ontdekken dat historische kaarten eigenlijk veel meer tonen dan zij op het eerste gezicht laten zien. Voor de argeloze kijker van vandaag worden verborgen boodschappen en betekenissen blootgelegd. Vanuit een originele invalshoek ontwikkelt "Eenheid op papier" een vernieuwende kijk op de politieke, dynastieke, militaire, economische en culturele geschiedenis van de Lage Landen gedurende drie cruciale eeuwen. Vorstenportretten en genealogieën, historieschilderijen en taferelen van feesten of veldslagen, spotprenten en sprekende documenten, vullen de tentoonstelling aan. Audiovisuele programma's en interactieve opstellingen zorgen ervoor dat de massa informatie op een boeiende manier toegankelijk

wordt. De expositie is een initiatief van de Stad Leuven, de K.U.Leuven en het Davidsfonds.

Voor OKV-abonnees bedraagt de toegangsprijs 135,-fr. op vertoon van hun Museumkaart.

Predikherenkerk,
Onze-Lieve-Vrouwestraat,
Leuven, 016/22.45.64.
Open: dinsdag tot en met
donderdag van 9.30 tot 17.00
uur. Vrijdag doorlopend van 9.30
tot 21.30 uur. Zaterdag en
zondag van 13.30 tot 18.30 uur.
Gesloten op elke maandag en op
1 november.
Toegang: 200,fr.

Limburg

**Begijnhof - Centrum voor
Kunsten, Hasselt**
**De actualiteit van de mythe
in de beeldende kunst**
tot 18 december

Het Centrum voor Kunsten is
gevestigd in het heringerichte en
uitgebreide Begijnhof van
Hasselt. Het centrum stelt zich
tot doel een cultureel
middelpunt te zijn, dat voeling
houdt met de hedendaagse
scheppende kunstenaars. Daar-
naast wenst het centrum de
filosofische discussie over kunst
en maatschappij nieuw leven in
te blazen. Daarom alvast deze
tentoonstelling over de rol en de
waarde van de mythe in de
beeldende kunst.
Antieke thema's en archetypen
worden tot vandaag gebruikt
om alle facetten van de
Westeuropese menswording
gestalte te geven. Hanteert de
moderne mens dan nog ge-
meenschappelijke beelden?
In deze tentoonstelling wordt
nagegaan hoe kunst en cultuur
reageren op het huidige
mensbeeld en met welke
symbolen en mythes aan de
existentiële problemen van de
actuele mens vorm wordt
gegeven. Kunstenaars als Jan
Cox, Jean Bilquin, Ysbrandt,
Serge Vandercam en Bruno
Dyckmans vertalen de mythe in
kunstwerken.

**Begijnhof - Centrum voor
Kunsten,**
Zuivelmarkt 33, 3500 Hasselt

**Nationaal Jenevermuseum,
Hasselt**
**Jenever en Likeur in Kleur.
Belgische jenever- en
likeuraffiches 1885-1940**
tot 31 december

foto NJH, Eddy Donkers

Aan het einde van de 19de
eeuw groeide de Belgische
jenever- en likeurproductie
zienderogen. Nieuwe en
grootschalige promotiemiddelen
waren noodzakelijk. In Parijs
sierden grote lithografische
beeldaffiches sinds 1875 het
straatbeeld. In België verschi-
nen de eerste plakkaten in 1885.
Op de oude reclamebiljetten
worden handtekening van de
stoker-opdrachtgever, de
bedrijfsgebouwen, de fles of
stoop en de tentoonstellings-
medailles monumentaal
weergegeven. Later, in navolging
van ontwerper Jules Chéret
overheerste de voorstelling van
een aantrekkelijke jonge vrouw
die de drank aanprijst. Toonaan-
gevend waren de drukkerijen A.
Bénard in Luik, O. De Rycker &
Mendel en J.L. Goffart in Brussel.
Luikse en Limburgse stokerijen
deden beroep op Bénard.
De Belgische wet-Vandervelde
(1919) legde het drankverbruik
aan banden, om die reden
werden interieuraffiches voor
sterke drank vervangen door
publiciteit voor laaggradige
aperitieven. De nieuwe affiches
waren ook meer consument-
gericht.

Nationaal Jenevermuseum,
Witte Nonnenstraat 19, 3500
Hasselt, 011/24.11.44
Open: van di. tot vrijd. van 10 tot
17u., zat., zon. en feestdagen van 14
tot 18u..
Groepsbezoeken volgens af-
spraak.
Gesloten op maandag, 1-2-11 nov.,
25-26 dec..
Toegang: 80-60 fr.
Rondleidingen op afspraak,
011/24.11.44, 750 fr.

**Provinciaal Museum
en Actualiteitscentrum,
Hasselt**
Dialogues
tot 22 januari 1995

"Dialogues" is een beeldend
parcours dat wil aanzetten tot
een fundamentele reflectie om-
treunt het begrip "Kunst".
De discussie over het beladen
woord "postmodernisme" staat
hierbij centraal. Het concept van
"Dialogues" is uitgewerkt in
verschillende tentoonstellings-
luiken, het monumentaal werk
van Alighiero E. Boetti is hierbij
van groot belang. Boetti
realiseerde met zijn "post-
project" een installatie die de
intieme ervaring van een
tekening koppelt aan de over-
weldigende ervaring van tijd en
plaats. Guy Bleus, een bekend
Limburgs Mail-Art kunstenaar
werd gevraagd een historise-
rende installatie te maken, met
als thema "de geschiedenis van
het overbrengen van berichten".
De tentoonstelling wordt
vervolledigd met kunst geredu-
ceerd tot een postkaart of tot
een boek, en met kunstwerken
die de link leggen naar de
actualiteit van de hedendaagse
kunstproductie. Deze generatie
jonge kunstenaars schuift het
begrip communicatie naar voren
en toont hoe zij zelf als
bemiddelaars optreden in het
"kunstbedrijf".

**Provinciaal Museum
en Actualiteitscentrum,
Zuivelmarkt**
33, 011/21.02.66,
3500 Hasselt

**Stedelijk Museum
De Waag, Hasselt**
**Het vijfde stedelijk museum
is geopend**

Het vijfde stedelijk museum in
Hasselt opende zijn deuren en
kreeg als naam "De Waag".
Het Limburgs Kultuurfonds wist
een zeer interessante collectie
meet- en weeginstrumenten te
verwerven in Namen.
Na meerdere contacten en
onderhandelingen met het
Stadsbestuur werd overeen-
gekomen deze collectie, binnen
het kader van de stedelijke
musea, permanent voor het
publiek toegankelijk te stellen.
Het Museum "De Waag" ligt op
een steenworp afstand van het
toekomstige Modemuseum en
het Nationaal Jenevermuseum.

Stedelijk Museum De Waag,
Bonnefantenstraat, 3500 Hasselt

Open: op aanvraag, juni-sep. elk
weekend van 14 tot 18u.,
juli-aug.: elke weekdag van 10 tot
17u., maandag gesloten
Toegang: 60 fr. - 40 fr. -
reducties

**Stedelijk Museum
Stellingwerff-Waerdenhof,
Hasselt**
200 Jaar Lithografie
tot 23 december

De lithografie, of steendruk, werd
door A. Senefelder in 1796
te München uitgevonden.
Op het oppervlak van een vlakke
steen wordt een voorstelling
getekend of gegraveerd. Vervol-
gens wordt de steen
geprepareerd met kleurstof en
afgedrukt. Een lithografie is dus
een door steendruk verkregen
prent. De tentoonstelling kadert
in een totaalproject rond
lithografie dat ontwikkeld werd
n.a.v. het 20-jarig bestaan van de
Afdeling Lithografie van de
Stedelijke Academie voor
Schone Kunsten van Hasselt, en
het gelijktijdig ca. 200-jarig
bestaan van de lithografie als
kunstvorm.
Het Museum belicht de
geschiedenis en de techniek van
de lithografie en toont een
internationale selectie uit
lithografische kunstwerken.

**Stedelijk Museum Stellingwerff-
Waerdenhof,**
Maastrichterstraat 85,
3500 Hasselt, 011/24.10.70

**Dommelhof-Provinciaal
Instituut voor Cultuur &
Sport, Neerpelt**
**Lucas Pellens - Stefan
Custers**
7 januari tot 12 februari 1995

Het kunstenaarsduo Lucas
Pellens en Stefan Custers werkt
met primitieve materialen. Het
bouwen en construeren met
twijghout is hun handelsmerk.
Net zoals het gebruikte materiaal
lijkt de techniek om dit materiaal
te verwerken primitief. Maar
toch gaat dit duo doordacht en
berekend te werk als zij hun
rijzige bouwwerken van
takkenhout realiseren.
Boomstammen worden van hun
takken ontdaan, de takken
worden verbrand. De stammen
worden verzaagd en het zaagsel
en de schors worden verbrand.
Het gezaagde hout wordt
geschaafd. Een ingenieuze
constructie volgt volgens een
ernstige "planning".

**Dommelhof - Provinciaal Insti-
tuut voor Cultuur en Sport,**
Toekomstlaan 5, 3910 Neerpelt,
011/64.27.05

**Nationaal Museum van de
Speelkaart, Turnhout**
**25 jaar Nationaal Museum
van de Speelkaart, 1969-
1994**
Kaartenmakers in Wallonië
tot 31 december

Het Museum van de Speelkaart
bestaat dit jaar 25 jaar. Twee
tentoonstellingen zetten het
feestjaar in. Een eerste expositie
besteedt aandacht aan het 25-
jarig bestaan aan de hand van
documenten, foto's en collectie-
stukken. De tweede tentoon-
stelling toont speelkaarten uit
Wallonië in het bezit van het
museum.

"Cartes de tarauts".
Gerard Bodet, Luik, midden 18de eeuw.
Collectie Nationaal Museum van de
Speelkaart, Turnhout.

Het kaartspel werd in Europa
geïntroduceerd in de 14de eeuw.
Tijdens de 15de en de 16de eeuw
concentreerden speel-
kaartenmakers zich in het
zuidelijk deel van België, vooral in
Doornik.
Deze eigen speelkaarten-
productie werd vergemakkelijkt
door de aanwezigheid van
papiermolens in Wallonië.
Wallonië bleef een belangrijke
speelkaartenproducent tot in de
19de eeuw. Bekend zijn de
producenten Gisaine (Dinant) en
Dieudonné (Grevenmacher).
Kaartenmakers trachtten hun
beroep te beschermen.
Her en der werd illegaal gewerkt
om te ontsnappen aan de
speelkaartenbelasting. Spellen
werden o.m. naar Frankrijk
gesmokkeld.

Nationaal Museum van de Speelkaart,
Druivenstraat 18, 2300 Turnhout, 014/41.56.21
Open: dagelijks van 14 tot 17u., zondag van 10 tot 12u. en van 14 tot 17u., gesloten op maandag
Toegang: 70 fr.; 50 fr. voor jongeren tot 16 jaar; 60+ en groepen; gratis voor kinderen tot 10 jaar

Oost-Vlaanderen

Museum Dhondt Dhaenens, Deurle
Koen Theys & Herman Pitz
tot 18 december

Koen Theys (31) en Hermann Pitz (38), verenigd in één tentoonstelling door het teken "8". Ook al heeft het werk van Koen Theys niets te maken met het werk van Hermann Pitz, toch zijn er overeenkomsten tussen hun werk. Beiden zijn geïnteresseerd in het decor. Pitz stelt zijn decor-installatie "In Jürgens Auge" voor. Theys toont fotomontages van Vlaamse huisjes en een maquette voor het decor van een theaterbewerking van Kafka's "Het Hol". Theys en Pitz zijn ook alle twee gefascineerd door de stolling van de tijd. Een zegeling waarin de gestolde wasdruppels zijn uitgehouden, is het werk van Pitz. Theys legt de realiteit van het gestolde vast in rubber of in fotografisch-digitale media. Koen Theys & Hermann Pitz bouwen duidelijk aan hun eigen traditie, los van de stromingen van de nieuwe kunst. Ter gelegenheid van deze tentoonstelling wordt een multipel van Koen Theys aangeboden (6.500 fr.). De oplage is beperkt tot 25 exemplaren.

Museum Dhondt Dhaenens,
Museumlaan 14, 9831 Deurle,
09/282.51.23
Catalogus: 250 fr.

Campo Santokapel, Gent
Johan Van Geluwe
tot 18 december

Johan Van Geluwe is directeur, conservator en archivaris van zijn eigen museum, het imaginaire "Museum of Museums". Hij presenteert in de kapel op het Campo Santo een installatie. Over een rode loper wordt de toeschouwer naar een tafel voor het altaar geleid. Aan de ene zijde, de kant van het kerkhof worden overleden kunstenaars

herdacht die op het Campo Santo begraven zijn. Aan de andere kant, de kant van de steenweg, worden levende kunstenaars gehuldigd die via het Cultureel Comité St.-Amandsberg de laatste 25 jaar aan bod kwamen. Deze installatie wil volgens Van Geluwe het besef van tijd, plaats en ruimte terug actualiseren. De installatie in de kapel stelt de relativiteit van leven en dood centraal.

Campo Santokapel,
Antwerpse Steenweg,
St.-Amandsberg, 9000 Gent
Open: vrijd., zat. en zon. van 11 tot 19u.
Catalogus: 250 fr.

Museum voor Sierkunst, Gent
**"Meubles d'en France",
"Fôret - Meubles
Imaginaires",
"ART-NET-WORK -
Dimensies in lijnen -
Interlacing", Glas van Floris
Meydam, Drukdecors op
Maastrichts aardewerk**
tot 11 december

V.I.A. (Valorisation de l'Innovation dans l'Ameublement) ontwikkelt activiteiten en diensten ten voordele van zowel jonge beginnende als van gevestigde meubeldesigners. V.I.A. stelt zich ook als taak de Franse meubelontwerpen, produktiemethodes en de uitvoerders in het buitenland te promoten. Het tweede gedeelte van deze expositie, "Fôret", is gewijd aan de imaginaire meubels van Christian Astuguevieille (48). Vervolgens visualiseren Michael Brennand Wood (GB), Betty Cuykx (B), Jacques Lortet (F) en Lucie Schenker (CH) het concept "art-net-work". Netwerken kunnen verschillende vormen aannemen, dimensies in lijnen of uitgewerkt als "interlacing". Dan is er glas van Floris Meydam, één van de bekendste en belangrijkste glaskunstenaars van Nederland. Onderscheidingen kreeg hij ondermeer voor het Becel-flesje (1970), de jampotten van De Betuwe (1970) en de sausflesjes van Calvé (1972). Maar de unica van Floris Meydam gaan uiteraard nog verder dan deze voorbeelden. Het laatste gedeelte van de expositie is gewijd aan de drukdecors op Maastrichts aardewerk. Driehonderd voorwerpen, koperen platen en drukvelen demonstreren deze typisch 19de-eeuwse versieringstechniek.

Museum voor Sierkunst,
Jan Breydelstraat 5, 9000 Gent,
09/225.66.76
Open: dagelijks van 9u.30 tot 17u., gesloten op maandag
Toegang: 80 fr., 40 fr., 20 fr. en gratis
Rondleidingen op aanvraag:
09/225.66.76

Museum voor Sierkunst, Gent
**"Au Clair de la Lune".
Glas en zilver in dialoog**
januari tot maart 1995

"Au Clair de la Lune" demonstreert de mysterieuze dialoog tussen het heldere glas en het schitterende edelmetaal. De combinaties van deze twee materialen ontdekken we al in de Oudheid. Kunstmatig gekleurd glas bij de Romeinen werd verkregen door de toevoeging van metaaloxiden. Zilver werd vaak gebruikt om karaffen, kommen en drinkglazen te vatten. Deze traditie begint in Byzantium, gaat over de 17de-eeuwse bokalen en 19de-eeuwse wijnkaraffen en leidt tot avant-garde design uit onze tegenwoordige tijd. Glas kan men kleuren en decoreren met zilver. Bekend is de toepassing op opalineglas in de 19de eeuw. Bij églomisé-glas werd de voorstelling gegraveerd in bladgoud of zilver op de achterzijde van een glasplaat. De diverse (oude en nieuwe) technieken worden tijdens dit tentoonstellingsproject gepresenteerd door kunstenaars uit diverse disciplines en met telkens andere achtergrond.

Museum voor Sierkunst, Gent
Chris van der Hoef.
Nieuwe Kunst en Art Déco
januari tot maart 1995

Chris van der Hoef (1875-1933) was medailleur, beeldhouwer en keramist. Vooral in de penningkunst was Van der Hoef een grootmeester. Hij vernieuwde en verrijkte de penningkunst op geheel eigen wijze. Rond 1900 behoorde hij tot de avant-garde van de Nederlandse kunstnijverheidsontwerpers. Daarbij was zijn contact met beeldhouwer Lambertus Zijl van beslissende invloed, omdat deze laatste open stond voor nieuwe tendensen op decoratief gebied. Vanuit het inspirerende milieu van L. Zijl en J. Mendes da Costa, die experimenteerden met eigen

interpretaties van de internationale Art Nouveau, ontwikkelde Van der Hoef zich tot de meest baanbrekende vertegenwoordiger van de Nieuwe Kunst. Dit eerst op het vlak van aardewerk, later in de penningkunst. Het is voor het eerst dat zowel penningen, als beelden, keramiek, zilver en grafisch werk in één expositie worden getoond.

25 vrikaarten

Oudheidkundig Museum van de Bijloke, Gent
Neogotiek in België 1800-1914
tot 31 december

100 jaar geleden overleed baron Jean-Baptiste Béthune, voorman van de neogotiek in België. Dat is de aanleiding tot een grote overzichtstentoonstelling over de Belgische neogotiek. Neogotische kerkelijke kunst, architectuur, schilderkunst en design uit de periode 1800-1914 komen ruimschoots aan bod. De eerste neogotische creatie, het Sint-Vincentiuschrijn uit Soignies, dateert van 1800 en is een mooi voorbeeld van de speelse "troubadourstijl". Middeleeuwse thema's worden ook verwerkt in salonschilderkunst. J.-B. Béthune is de belangrijkste vertegenwoordiger van de rijpe neogotiek (1850), hij inspireert zich op de Engelsman Pugin. Glasschilderkunst en polychromie komen weer in de belangstelling, ambachtelijkheid wordt weer in ere hersteld dankzij de Sint-Lucasscholen, waarvan Béthune de geestelijke vader is. De weelde aan retabels, kelken, monstransen, reliekschrijnen, schilderijen, meubelen, keramiek, textilia, ... bewijzen een ongeëvenaard vakmanschap. Hoogtepunt van de tentoonstelling is ongetwijfeld de

spectaculaire tiara van paus Pius IX (1871) die door Bourdon in Gent werd vervaardigd. Dit tentoonstellingsproject loopt parallel met de grote Pugin-tentoonstelling in Londen en de tentoonstelling over de Duitse edelsmid F.X. Hellner in Kempen (D).

Oudheidkundig Museum van de Bijloke,
Godshuizenlaan 2, 9000 Gent,
09/223.34.59
Open: dagelijks van 9.30 tot 17u.
Toegang: 200 fr. - 140 fr. voor groepen, Gentenaars, 60+, CJP en studenten - 80 fr. voor scholen - gratis voor -12 jaar.
Speciaal N.M.B.S.-ticket
Nocturnes op aanvraag, tel. 09/225.11.06

Witte Zaal,
Hoger Instituut Sint-Lucas, Gent
Spektakelstad
tot 16 december

De tentoonstelling "Spektakelstad" in de Witte Zaal van het Hoger Instituut Sint-Lucas te Gent toont een fotografische evocatie van de stad door fotografe Griet Blomme. Deze fotografe is reeds jarenlang gefascineerd door het fenomeen "stad". Haar zwart-witbeelden tonen pittige momentopnamen van de broeierige on-natuur van de stad. Zij worden geconfronteerd met kleurbeelden die realistische tijdsopnamen van de stedelijke periferie laten zien. In deze tentoonstelling plaatst Griet Blomme haar werk tegenover een referentiekader van eigenzinnige beelden van andere fotografen dat ons duidelijk maakt hoe uiteenlopend, manifest, schokkend of verstild elk van hen uitdrukking geeft aan de energie van de stad.

Witte Zaal,
Hoger Instituut Sint-Lucas,
 Posteernestraat 64, 9000 Gent,
 09/225.42.90
 Open: maandag tot vrijdag,
 van 8u30 tot 18u30.
 Toegang: gratis

West-Vlaanderen

Broelmuseum, Kortrijk
Winter in het Museum
 12 november tot 20 maart 1995

Grondlegger van het sneeuwlandschap in de schilderkunst is zonder twijfel Pieter Brueghel de Oude. Geïnspireerd door Brueghel schilderde Roeland Savery (1574-1639) de "Plundering van een dorp". De intimiteit van het witbesneeuwde dorp staat in schril contrast met het ruw geweld van de plunderende soldaten. Louis Pierre Verwee (1806-1877) legde zich speciaal toe op winterlandschappen, zoals

"De bevroren Leie te Kortrijk". Marthe De Spiegeleir (1897-1991) schildert een sereen kersttafereel met de titel "Intimiteit". Ook werk van A. Caillet, A. Saverys, A. Schelfhout, e.a. is te zien. De expositie wordt omlijst met gedichten van Bernleff, Germonpré, Gezelle, Kopland e.a.

Broelmuseum,
 Broelkaai 4, 8500 Kortrijk,
 056/25.78.92
 Open: dagelijks van 10 tot 12u.
 en van 14 tot 17u., gesloten op
 maandag, 25 dec. en 1 jan.
 Toegang: gratis

**Stedelijk Museum voor
 Schone Kunsten, Oostende**
**Belgische Stilleven- en
 Bloemenschilderkunst
 1750-1914**
 tot 30 januari 1995

Voor het eerst wordt de Belgische stilleven- en bloemenschilderkunst zo uitvoerig behandeld. Aan de hand van een

honderdtal schilderijen wordt de evolutie van deze nauw verwante genres getoond, vanaf het neo-classicisme tot en met de post-impressionistische stromingen. Tijdens de 18de en 19de eeuw was het gebruikelijk dat een schilder voor één enkel genre koos. Jan-Jozef Verhagen, Martin Van Dorne, Pieter Faes, Henri Robbe, e.a. illustreren het geschilderde stilleven en bloemstuk van het rococo tot de romantiek.

Het realistische stilleven wordt vertegenwoordigd door de werken van Jean-Baptiste Robie, Hubert Bellis, Jean Capeinick en Willem Linnig jr.. Dan zijn er James Ensor, Willy Finch, Péricles Pantazis, Anna Boch die het stilleven en bloemstuk in impressionistische stijl schilderen. Speciale aandacht gaat naar vrouwelijke kunstenaars: Berthe Art, Louise Dehem, Ange Drumaux en Alice Ronner, die hun versies van het bloemenstilleven schilderden rond 1900. Symbolistische werk van Spilliaert ontbreekt niet en de tentoon-

stelling wordt afgesloten met enkele post-impressionistische uitlopers, zoals Jan De Clerck, Lucie Jacquart, Arthur Navez, ...

**Stedelijk Museum
 voor Schone Kunsten,**
 Wapenplein, 8400 Oostende,
 059/80.53.35
 Open: dagelijks van 10 tot 12u.
 en van 14 tot 17u.
 Gesloten op dinsdag, 25 dec.
 en 1 jan.

U hoeft niet te kiezen !

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen is een kunsttijdschrift (sinds 1963) dat met zorg en 30 jaar ervaring wordt samengesteld.

Vier maal per jaar verschijnt een thematische aflevering van

40 pagina's in klare duidelijke taal en zorgvuldig geïllustreerd in kleur en zwart-wit. Bij elke aflevering hoort een lijvig bijvoegsel met actuele kunst-informatie en

uit-gebreide tentoonstellingskalender. Iedere abonnee ontvangt een gratis Museumkaart die gratis toegang biedt of reductie in een 100-tal vlaamse musea.

DE ONDERWERPEN

VAN DE JAARGANG 1995 ZIJN:

1. Middeleeuwse muurschilderkunst
2. Het Zilvercentrum Sterckshof
3. Affichekunst
4. Bruggen als kunstwerken

ABONNEMENTSPRIJS: 700,-BF

Een gecombineerd abonnement op jaargang 1995 van

M&L
 en

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen

kost maar 1.600,-BF (i.p.v. 1.850,-BF)

U kan zich abonneren door storting van het vereiste bedrag op rekeningnummer 448-0007361-87 van OKV

1.150,- BF voor een abonnement op M&L
 700,-BF voor een abonnement op Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen

1.600,-BF voor een gezamenlijk abonnement op M&L en Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen

uw voordeel: 250,-BF.

telkens met vermelding "jaargang 1995"

M&L staat voor Monumenten en Landschappen en is een boeiend en kleurrijk tijdschrift over monumenten- en landschapszorg.

M&L verschijnt zes maal per jaar. In iedere editie worden vier

onderwerpen i.v.m. restauratie en conservatie van monumenten indringend besproken en met een zeer verzorgde kleurenfotografie uitvoerig geïllustreerd.

Bovendien bevat ieder nummer een artikel over landschapszorg.

M&L telt 64 bladzijden en 16 pagina's "Binnenkrant".

Deze "Binnenkrant" is het actuele luik en bevat tentoonstellings-nieuws, berichten over Collquia, restauraties, beschermingen, publikaties, ...

ABONNEMENTSPRIJS: 1.150,-BF

Fotografiecircuit

Aalbeke

- O.C. Aalbeke,
Krugerstraat 9
- 10/12-5/1: Dany Lobe
  - 7/1-8/2: Bernard Antkowiak
  - 11/2-9/3: Michel Stevens

Antwerpen

- C.C. Luchtbal
Columbiastraat 110
- tot 6/12: Krist Demasure: Naar aanleiding van ...

- 9/12-31/12: Jan Kempenaers
- 6/1-7/2: Eli Peeters
- 10/2-7/3: Wim Van Capellen

Elcker-Ik centrum

- 5/12-30/12: Hilde Braet
- 2/1-31/1: Paule Blemont
- 6/2-28/2: Raymond Mallentjer

Bornem

- C.C. Bornem
- tot 5/12: Eli Peeters
  - 7/12-31/12: Wim Van Capellen

- 4/1-6/2: Davy Breyne
- 8/2-6/3: Hilde Braet

Hasselt

- C.C. Hasselt
Kunstaal 5
- tot 18/12: Jo Brunenberg
  - 6/1-19/2: Nadine Tasseel

Heist-op-den-Berg

- C.C. Zwaneberg, Bergstraat
- tot 6/12: Bart Leye
  - 9/12-31/12: Krist Demasure:

- Naar aanleiding van ...
- 6/1-7/2: Jan Kempenaers
  - 10/2-7/3: Eli Peeters

Heusden-Zolder

- C.C. Heusden-Zolder,
Dekenstraat 40
- tot 7/12: Leo Hasenbroeckx
  - 9/12-4/1: Bart Leye
  - 6/1-8/2: Krist Demasure:

- Naar aanleiding van ...
- 10/2-8/3: Jan Kempenaers

Hoeselt

- C.C. Hoeselt,
Europalaan 2
- tot 7/12: Eva Poorter
  - 9/12-4/1: Leo Hasenbroeckx
  - 6/1-8/2: Bart Leye
  - 10/2-8/3: Krist Demasure:

- Naar aanleiding van ...

Knokke-Heist

- C.C. Knokke-Heist
050-6137.61, Meerlaan 30A
- tot 8/12: Michel Stevens
  - 10/12-5/1: Chris Walraed
  - 7/1-8/2: Eva Poorter
  - 11/2-9/3: Leo Hasenbroeckx

- 11/2-9/3: Leo Hasenbroeckx

Kortrijk

- C.C. Kortrijk,
Sint-/Zenskerkhof 8
- tot 8/12: Dany Lobe
  - 10/12-5/1: Bernard Antkowiak
  - 7/1-8/2: Michel Stevens
  - 11/2-9/3: Chris Walraed

- 11/2-9/3: Chris Walraed

Marke

- O.C. Marke,
Hellestraat 6
- tot 8/12: Frank Balboa
  - 10/12-5/1: Luc Van Muylem
  - 7/1-8/2: Dany Lobe
  - 11/2-9/3: Bernard Antkowiak

Menen

- O.C. 't Ghelandt,
Waalvest
- tot 8/12: Greet Verlinden
  - 10/12-5/1: Frank Balboa
  - 7/1-8/2: Luc Van Muylem
  - 11/2-9/3: Dany Lobe

Sint-Truiden

- C.C. De Bogaard,
Minderbroedersstraat 29
- tot 7/12: Chris Walraed
  - 9/12-4/1: Eva Poorter
  - 6/1-8/2: Leo Hasenbroeckx
  - 10/2-8/3: Bart Leye

- 10/2-8/3: Bart Leye

Strombeek-Bever

- C.C. Strombeek-Bever,
Gemeenteplein
- tot 5/12: Jan Kempenaers
  - 7/12-31/12: Eli Peeters
  - 4/1-6/2: Wim Van Capellen
  - 8/2-6/3: Davy Breyne

- 8/2-6/3: Davy Breyne

Tielt

- C.C. Tielt,
St.-Michielsstraat 9
- tot 8/12: Bernard Antkowiak
  - 10/12-5/1: Michel Stevens
  - 7/1-8/2: Chris Walraed
  - 11/2-9/3: Eva Poorter

- 11/2-9/3: Eva Poorter

Turnhout

- C.C. Turnhout,
Warandestraat 42
- tot 5/12: Wim Van Capellen
  - 7-31/12: Davy Breyne
  - 4/1-6/2: Hilde Braet
  - 8/2-6/3: Paule Blemont

- 8/2-6/3: Paule Blemont

Wevelgem

- O.C. Wevelgem,
Iepenstraat 20
- tot 8/12: Roger Van Namen
  - 10/12-5/1: Greet Verlinden
  - 7/1-9/2: Frank Balboa
  - 11/2-9/3: Luc Van Muylem

- 11/2-9/3: Luc Van Muylem

Tentoonstellingsagenda

België

Provincie Antwerpen

Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven

- Minderbroedersstraat 22,
03/232.55.80
- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

- 26 nov.-25 feb. 1995: "Een kwestie van smaak", Menu's en culinaire archivalia (•)

Antwerpen

- Leuvenstraat 32, 03/238.59.60
- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- 10 dec.-19 febr.: Boyd Webb (GB)

- Ellen Augustijnen, Hugo De Smale, André Detloff, Piet Raemdonck, e.a.

- Deurne**
Provinciaal Museum voor Kunstambachten Sterckshof-Zilvercentrum

- Hooftvanderlei 160, 03/324.02.07 of 03/324.71.76

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

- tot 4 dec.: Augsburgs zilver in België (•)

1120 Brussel
 • tot 4 dec.: Albert Terken (schilderwerken)
Fondation pour l' Architecture
 Kluisstraat 55, 1050 Brussel, 02/649.02.59
 • tot 31 dec.: Luchtluigen 1900-1958 en Panamarenko (•)
Galerij van de Kredietbank
 Grote Markt 19, 1000 Brussel, 02/517.56.72
 • tot 18 dec.: James Ensor. De volledige etsproductie (•)
Koninklijke Bibliotheek Albert I
 Koningsplein, 1000 Brussel, 02/519.53.11
 • tot 5 jan. 1995: Gerard Mercator: van zeevaarder tot astronaut
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, afdeling Moderne Kunst
 Koningsplein 1-2, 02/508.32.11
 • tot 18 dec.: Het Verborgene Museum: ontdekkingstocht in de reserves (•)
 • 12 jan. 1995 zijn de Musea voor Schone Kunsten gesloten
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, afdeling Oude Kunst
 Regentschapsstraat 3, 02/508.32.11
 • 29 nov.-12 febr. 1995: Van Vouet tot David in de Franse Schilderkunst (17de en 18de eeuw) (•)
 • 12 jan. 1995 zijn de Musea voor Schone Kunsten gesloten
Koninklijk Museum van het Leger en van Krijgsgeschiedenis
 Jubelpark 3, 1040 Brussel, 02/733.44.93
 • 2 dec.-15 mei 1995: "Ik was 20 in '45". Overzichtstentoonstelling van de Tweede Wereldoorlog (•)
Le Botanique
 Koningsstraat 236
 • tot 8 jan. 1995: "Les métamorphoses de Nadar"
Het Museum voor Blinden
 Jubelpark 10, 1040 Brussel (ingang Nervierslaan), 02/741.72.11
 • tot 18 juni 1995: Sierkunsten in de Nederlanden tijdens de Bourgondische en Habsburgse periode (•)
Paleis voor Schone Kunsten (hall)
 Ravensteinstraat 23-
 Koningsstraat 10, 02/507.84.66
 • tot 31 dec.: Wide White Space (•)
VUB - Galery
 Trefcentrum Y', Pleinlaan 2, 1050 Brussel, 02/641.23.25
 • tot 2 dec.: Olivier Haleng. Fotografie

Leuven
ABB-galerij
 Hoekgebouw Diestsevest-Diestsestraat
 • tot 3 dec.: "Palmen en Tempels". Fotografie in Egypte in

de 19de eeuw (•)
Provinciemuseum P. van Humbeek - M. Piron
 Mechelsevest 108, 016/22.28.93
 • 2-25 dec.: Marc Horemans: lithografieën en tekeningen
Predikherenkerk
 Onze-Lieve-Vrouwstraat
 • tot 4 dec.: "Papieren Eenheid - Kaarten van de Nederlanden sinds Mercator" (•)
Strombeek-Bever
Cultureel Centrum Strombeek
 Gemeenteplein, 1853 Strombeek-Bever, 02/267.41.56/57
 • 2-18 dec.: Vier Afrikaanse kunstenaars met schilderijen, keramiek en sculpturen
 • 23 dec.-9 jan.: Waalse Fotografie
Tienen
Museum Het Toreke
 Grote Markt 6, 016-81.73.19
 • tot 18 dec.: Actuele Belgische kunst uit de verzameling Colle
Vaalbeek
Kunstcentrum Vaalbeek
 Prosperdreef 9, 016/40.32.08
 • 4-18 dec.: Japanse prenten

Provincie Limburg

Beringen
Casino Beringen
 Kiosklein 25, 011/42.15.26
 • tot 11 dec.: Duitse grafiek
 • 16 dec.-8 jan. 1995: Alfons Winterprijs
 • 13-29 jan. 1995: Kunstkring Beringen
 • 4-12 febr. 1995: Fotoclub Beringen
 • 14-26 febr.: Foto's Communicatieschool HOBHOH
Hasselt
Begijnhof, Centrum voor Kunsten
 Zuivelmarkt 33, 011/21.15.90
 • 19 nov.-18 dec.: De actualiteit van de mythe in de beeldende kunst (•)
 • 3-29 jan.: "Vertellingen". Werk van Johan Clijsters
Cultureel Centrum
 Kunstlaan 5, 011/22.99.31
 • tot 23 dec.: 200 jaar lithografie (•)
 • tot 18 dec.: Hubert Minnebo: beelden en juwelen
 • tot 18 dec.: Jo Brunenberg. Fotografie
 • 6 jan.-19 febr. 1995: Nadine Tasseel
 • 24 febr.-9 apr. 1995: Reportage-fotografie
 • 24 febr.-9 apr. 1995: Bea
Nationaal Jenevermuseum
 Witte Nonnenstraat 19, 011/24.11.44
 • tot 31 dec.: "Jenever en likeur in kleur. Belgische jenever- en likeuraffiches 1880-1840" (•)
Provinciaal Museum en Actualiteitscentrum
 Zuivelmarkt 33, 011/21.02.66

• 26 nov.-22 jan. 1995: "Dialogues" (•)
Stedelijk Modemuseum
 Groenplein 1, 011/23.96.21
 • voorjaar 1995: officiële opening van het Modemuseum
Stedelijk Museum Stellingwerff-Waerdenhof
 Maastrichterstraat 85, 011/24.10.70
 • tot 23 dec.: 200 jaar lithografie van de Stedelijke Academie voor schone Kunsten van Hasselt (•)
Stedelijk Museum De Waag
 Bonnefantestraat
 • Het vijfde stedelijk museum is geopend (•)
Heusden-Zolder
De Mijlpaal
 Brugstraat 45A, 011/43.52.02
 • tot 4 dec.: Walter Brems, unica en grafiek
Herentals
Galerij Kunsthuis
 Lierseweg 53, 014/22.59.77 of 014/21.53.30
 • tot 4 dec.: Veerle Segers, etsen en lino's
 • 10 dec.-8 jan. 1995: Georges Libbrecht, schilderijen
 • 18 febr.-12 maart 1995: M. Wordragen
Lommel
De Adelberg
 Adelbergpark 1, 011/55.35.11
 • 9 dec.-15 jan. 1995: Jos Geboers
 • 3 febr.-5 maart 1995: Goed Bekeken. Een tentoonstelling over gezichtsbedrog
Neerpelt
Dommelhof - Provinciaal Instituut voor Cultuur en Sport
 Toekomstlaan 5, 011/64.27.05
 • tot 4 dec.: Hervé Martijn
 • 7 jan.-12 febr. 1995: Lucas Pellens - Stefan Custers (•)
 • 18 febr.-26 maart 1995: Anne Heyman
Turnhout
de Warande
 Warandestraat 42, 2300 Turnhout, 014/41.94.94
 • 3-31 dec.: Leen Voet en Hugo Draulans
 • 17 dec.-29 jan. 1995: H.M. Stanley. Ontdekkingsreiziger in dienst van de Koning
 • 7 jan.-5 febr. 1995: Philip Aguirre, Philip Huyghe en Luk Van Soom
 • 4 maart-16 apr. 1995: Hans Vandekerckhove
Nationaal Museum van de Speelkaart
 Druivenstraat 18, 014/41.56.21
 • tot 31 dec.: Kaartenmakers in Wallonië (•)

Provincie Oost-Vlaanderen

Aalst
C.C. De Werf
 Molenstraat 51, 053/76.13.11

• 27 jan.-19 febr.: De kus in het dagelijks leven en in de kunst
 • 19 nov.-4 dec.: Van Mercator tot Frimout. In het kader van de Vlaamse Wetenschapsweek
 • 3-12 maart 1995: Een dagboek voor de toekomst. De wereld van Anne Frank in België
 • 25 maart-7 mei 1995: Stanley, journalist en ontdekkingsreiziger (1841-1904)
Cultureel Centrum Netwerk
 De Ridderstraat 28, 053/78.89.81
 • 17 dec.-20 jan. 1995: Freya Maes
Stedelijk Museum Oud-Hospitaal
 Oude Vismarkt 13, 053/70.26.60
 • 18 nov.-18 dec.: Paul Van den Abeele, fotograaf-schilder-graficus
Deinze
Museum van Deinze en Leiestreek
 Lucien Matthysslaan 3-5, 09/386.00.11
 • tot 5 dec.: Joan Barbara, spaanse etsers
 • 28 jan.-20 maart: Antoon en Luc Van Parys, twee generaties beeldhouwers
Dendermonde
Zwijvekemuseum
 Nijverheidsstraat 1, 052/21.30.18
 • 26 nov.-19 maart 1995: Archief terug thuis
Deurle
Museum Dhondt Dhaenens
 Museumlaan 14, 091/82.51.23
 • tot 18 dec.: Koen Theys & Herman Pitz
Museum Leon De Smet
 Museumlaan 18, 09/282.30.90
 • 18 nov.-18 dec.: Kunstschilder Raf Van Cauwenberghe
Gen
Campo Santokapel
 Antwerpsesteenweg, St.-Amandsberg
 • 18 nov.-18 dec.: Johan Van Geluwe, installatie (•)
Centrum voor Kunst en Cultuur - St.-Pietersabdij
 St.-Pietersplein
 • tot 18 dec.: Provinciale Prijzen Beeldende Kunsten 1994. Grafiek, Fotografie en Kunstambachten
 • tot 8 jan. 1995: Fotografie en sociaal leven
Galerie F17
 Fortlaan 17, 09/222.00.33
 • 12 nov.-18 dec.: Jacques Charlier. "Hoe waar vals kan zijn" (L'sprit du Mal)
Gele Zaal
 Nonneemeersstraat 26, 09/235.37.03
 • 14 nov.-6 jan.: recent werk van Raphaël Dua. Rendez-vous met Raphaël Dua op 16 december om 20u30.
Hoger Instituut Sint-Lucas, Witte Zaal
 Posteernestraat 64, 09/225.42.90
 • 22 nov.-16 dec.: "Spektakelstad" een fotografische evocatie

door fotografe Griet Blomme
 • 12 dec.: filmavond "De man met de filmcamera" (1928) van de Russische avant-gardecineast Dziga Vertov. Auditorium I van het Hoger Sint-Lucasinstituut, Gent. Deelname 80 fr.
Museum van Hedendaagse Kunst Gent
 Citadelpark, 09/221.17.03
 • december: gesloten
 • jan.-feb. 1995: "Tekeningen, grafiek en multiples uit de eigen collectie"
Museum voor Sierkunst
 Jan Breydelstraat 5, 09/225.66.76
 • tot 10 dec.: Franse meubelontwerpers voor V.I.A.
 • tot 10 dec.: Forêt - Imaginaire meubels
 • tot 10 dec.: ART - NET - WORK Dimensies in lijnen - interlacing
 • tot 10 dec.: Glas van Floris Meydam
 • tot 10 dec.: Drukdecors op Maastrichts aardewerk
 • jan.-maart: Chris Van Der Hoef, nieuwe kunst en art deco
 • jan.-maart: "Au clair de la lune": glas, zilver in dialoog
Oudheidkundig Museum van de Bijloke
 Godshuizenlaan 2, 091/25.11.06
 • tot 31 dec.: Neogotiek in België, 1800-1914 (•)
Witte Zaal
 Hoger Sint-Lucasinstituut Gent, Posteernestraat 64
 • 22 nov.-16 dec.: "Spektakelstad". Een fotografische evocatie door Griet Blomme
 • 28 febr.-24 maart 1995: "Kunst en Stad". Een visie op Gent van verschillende kunstenaars
Kruishoutem
Stichting Veranneman
 Vandevoordeweg 2, 091/83.52.87
 • tot 25 febr. 1995: 20 jaar Stichting Veranneman. 70 jaar Emiel Veranneman
Otegem
Deweert Art Gallery
 Tiegemstraat 6A, 056/64.48.93
 • tot 18 dec.: A Painting Show (•)

Provincie West-Vlaanderen

Kortrijk
Begijnhof Sint-Elizabeth
 • tot 4 dec.: Cecilia Vicuña. Installatie "Hilumbres/allqa"
Broelmuseum
 Broelkaai 4 (ingang Burg, Tayaertstraat), 056/25.78.92
 • tot 20 maart 1995: Winter in het Museum (•)

Tentoonstellingsagenda

Cultureel Centrum. Benedengalerij

Hazelaarstraat 7, 056/22.07.68
 • tot II dec.: Retrospectieve tentoonstelling Em Oelieden (D)
 • 7-29 jan. 1995: "Casino Memories". Vier Vlaamse fotografen en het oude Casino-Kursaal
 • 7-29 jan. 1995:
 • "Authentiek willen zijn?". Li-chaamsversiering
 • 4 febr.-5 maart 1995: Werken in Wallonië
 • 8-30 apr.: Le Musée du Petit Format

Generale Bank

• 19-30 dec.: "Wol en krijt". Wandtapijten en pasteltekeningen

Oostende

Gallerie "De Peperbusse"

Prins Boudewijnstraat 7, 059/70.28.80

• 2-24 dec.: Fred Maës: schilderijen en installaties

Kunsthuis Loosveldt

Romestraat 41, 059/70.52.73

• tot 15 dec.: Foto-installaties van Josepha Wegsteen

Museum Ensorhuis

Vlaanderenstraat 27, 059/80.53.35

• tot 31 mei 1995:

"Ensor op foto", portretfoto's van Ensor uit de museum-verzameling

Museum voor Schone Kunsten

Wapenplein, 059/80.53.35

• tot 31 dec.: Werner Watty, kunstschilder

• tot 30 jan. 1995: Belgische bloemen- en stillevenschilderkunst 1750-1914 (•)

• 4 febr.-26 maart 1995:

Accrochage van de volledige James Ensor verzameling van het museum (schilderijen, tekeningen, monotypes, etsen, litho's)

Provinciaal Museum voor Moderne Kunst

Romestraat 11, 059/50.8118,

• tot II dec.: Jan Beekman

• tot II dec.: Mario Molinari

• 12 dec.-17 maart 1995: het museum is gesloten

Roeselare

Gaselwest

Leenstraat 72, 8800 Roeselare, 051/23.37.11

• 28 jan.-12 febr. 1995: Tekeningen van Paul Vanhee

• 18 febr.-5 maart 1995:

Schilderijen van Marie-Anne Moortgat

Veurne

Internationaal Bakkerijmuseum

W.P. Zuidgasthoeve, Albert I-laan 2, 058/31.38.97

• 1 jan.-31 maart 1995: Spreuken in de bakkerij

Waregem

Kultuurcentrum de schakel

Schakelstraat 8, 056/62.13.40

• 19 nov.-4 dec.: Isabelle Desloover
 • 10-18 dec.: Schildersgilde "De Vierschaere"

Nederland

Amersfoort

De zonneshof - centrum beeldende kunst

Zonnehof 4A, P.O. 699, 0031/33.63.30.34

• tot 30 april 1995:

Mondriaanhuis: Driedimensionale Typografie, Correctie II

Amsterdam

Joods Historisch Museum

Jonas Daniël Meijerplein 2-4, 0031/20/625.42.29

• tot 22 jan. 1995: "De Groten van de Marge". Werk van Jozef en Isaac Israëls en andere Nederlands-joodse kunstenaars (1845-1945)

• 25 nov.-jan. 1995: Over leven in Sarajevo

Rijksmuseum

Stadhouderskade 42, 0031/20/673.21.21

• tot II dec.: Schijnwerper op sculptuur

• tot 12 feb. 1995: Sierpapier

• tot 19 febr. 1995: Sits.

Geschilderde katoen uit India

Stedelijk Museum

Paulus Potterstraat 13, 0031/20/573.29.11

• tot I jan. 1995: Günter Förg, Schilderijen en sculpturen

• tot I jan. 1995: Georg Baselitz. Recente schilderijen

• tot I jan. 1995: Eugène Leroy.

"De Vier Jaargetijden", schilderijen

• 19 nov.-1 jan. 1995: Sieraden 1960-1990 uit Amerikaans particulier bezit

• 2 dec.-5 febr. 1995: Nederlandse tekeningen 1890-1994

• 2 dec.-15 febr. 1995: Pierre Culot

• 19 nov.-5 feb. 1995: Georg Hendrik Breitner. 80 schilderijen, 50 tekeningen, 40 foto's

• eind dec.-5 febr.: Uit depot. 25 jaar art & project

Tropenmuseum - Koninklijk Instituut voor de Tropen

Linnaeusstraat 2, 0031/20/568.82.95

• tot 29 jan. 1995: "World of Love". Een wereld, vier gezinnen

• 1 dec.-20 aug. 1995: Nomaden in Centraal-Azië

Van Gogh Museum

Paulus Potterstraat 7, 00-31-20-570.52.00

• tot 14 jan. 1995: "Droom en Fantasie". Odilon Redon (1840-1916). Retrospectief

• 10 feb.-5 juni 1995: "In Perfect Harmony". Schilderijen en lijst 1850-1920

Vlaams Cultureel Centrum 'De Brakke Grond'

Nes 45, 0031/20/622.78.60

• tot 4 dec.: Documentaire tentoonstelling over de Nederlandse periode van Rik Wouters

• tot 4 dec.: Stadsfotografie van Tom Stappers, Carlo Valkenborgh, Stefan Kellens

• 9 dec.-29 jan. 1995: "Herinnering en Verlangen". Vlaamse en Nederlandse schilders

• 9 dec.-5 febr. 1995:

"Nachtleven". Foto's van de Vlaamse fotojournalist Frank Toussaint

9 dec.-29 jan. 1995: "Tussen Nachttegaal en leeuwerik". Fotografie

• 3 febr.-5 maart 1995:

"De Materie - Inspiratiebron voor een Dramatische Vormgeving"

Breda

Breda's Museum

Grote Markt 19, 0031/76/22.31.10

• tot 4 dec.: "Germinations 8", Europese Biënnale voor jonge kunstenaars

De Beyer

Boschstraat 22, 0031/76/22.50.25

• 17 dec.-29 jan. 1995: Jiri Kolár: Hommage aan Mondriaan

• 17 dec.-29 jan. 1995: Honderd kunstenaarsportretten van Arnold Newman.

• 17 dec.-29 jan. 1995: Jacques van Alphen. Schilderijen

• 17 dec.-19 febr. 1995: "Crossing Over Changing Places". Grafiek van 40 Amerikaanse kunstenaars

Dordrecht

Dordrechts Museum

Museumstraat 40, 0031/78/13.41.00

• tot 15 jan. 1995: "Kleur & Raffinement". Tekeningen uit de Unicorn Collectie

• 13 nov.-9 jan. 1995: Recente werken van Ger Lataster

Eindhoven

Stedelijk Van Abbemuseum

Bilderdijklaan 10, 0031/40/38.97.30

• tot 31 dec.: "De verzameling": een selectie uit de eigen collectie

• van januari tot maart 1995 is het museum gesloten

Groningen

Groninger Museum

Museumeiland I, P.O. Box 90, 0031/50/18.33.43

• tot 31 dec.:

Atelier Mendini 1990-1994

Helmond

Gemeentemuseum Helmond

Kasteelplein 1, 0031/49/204.74.75

• tot 4 dec.:

"In dagen van papiernoed". Affiches in Nederland 1940-1945

HOCHSAUERLAND - SCHMALLEMBERG

Schmallenberg is gelegen aan de zonnzijde van het 'Roothaar'-gebergte in het Hochsauerland. Tevens ligt het vlak bij de hoogste berg van het Sauerland: de 'Kahlen Asten' (841 m).

Het Sauerland is vooral bekend om zijn loof- en dennenwoud. Uitgestippelde wandelwegen, natuurleerpaden, trimpaden en fietsroutes maken het voor elke toerist hier interessant.

BERGHOTEL, HOHER KNOCHEN****

Romantisch en zeer rustig gelegen hotel, op ongeveer 1,5 km van het dorpscentrum.

Infrastructuur

• Centrale receptie • Lift • Gezellige taverne met open haard • Hotelbar • Fijnproeversrestaurant • Zonneterras met tuinrestaurant • Grillhut • Parking • Overdekte garage • Zonneligweide

Gratis sport- en ontspanningsmogelijkheden

• Uitgestippelde wandelwegen direkt vanaf het hotel
 • Overdekt zwembad • Kinderzwembadje • Turks stoombad • Sauna • Whirlpool • Tafeltennis • Openlucht schaakspel • Kinderspeeltuin • 'Kneipptritt'-bekken • Klein voetbalveld

Sport- en ontspanningsmogelijkheden tegen kleine vergoeding

• Solarium • Massage • Biljart • Speelautomaten • Openlucht tennisveld

Sport- en ontspanningsmogelijkheden in de omgeving

• Paardrijden • Vissen • Golf: 9 holes in Schmallenberg en in Winterberg • Minigolf • Watersport op de Biggesee • Stoombootvaart op de Biggesee

Interessante excursiemogelijkheden

• De 'Karl May'-feesten te Elste (van midden mei tot eind september) • Schloss Berkeburg • Fort fun en Panorama - pretparken • Burg Waldeck am Edersee • Sprookjes- en dierenpark te Willingen

Voor meer informatie kan U terecht bij:

Nationale Duitse Dienst voor Toerisme

A. De Boeckstraat 54-56

B-1140 BRUSSEL

Tel. (02) 245 97 00

Reservaties zijn mogelijk bij alle erkende reisbureaus.

- 3 dec.-22 jan. 1995: "Met Ot en Sien de winter in". Originele schoolplaten en schoolboekillustraties
  - 18 dec.-19 maart 1995: "De maat der dingen", Jan Knap, Albrecht Schnider, Michel François, Frank Mandersloot
- 's Hertogenbosch**
Noordbrabants Museum
 Verwersstraat 41,
 00/31/73/13.38.34,
 • tot 8 jan. 1995: "Heimwee naar de klassieken". Beelden van Mathieu Kessels en zijn tijdgenoten, 1815-1840
 • 21 jan.-23 apr. 1995: Weense Schilderkunst uit de Biedermeiertijd

Leiden**Het Koninklijk Penningkabinet**

- Rapenburg 28,
 00/31/71/12.07.48
 • tot 1 mei 1995: "Gewogen of bedrogen". Valsemunterij en geldwegen in de Nederlanden

Rotterdam**Museum Boymans-Van Beuningen**

- Museumpark 18-20,
 00/31/10/441.94.00
 • tot 8 jan. 1995: Glas zonder glans: gebruiksglas uit de bodem van Nederland en Vlaanderen 1300-1800
 • tot 18 dec.: Nederlandse tekeningen 1800-1850, met meesters als Koekkoek, Knip en Schelfhout
 • vanaf 4 dec.: "Grond". Beeldende kunst uit de jaren '80
 • 18 dec.-feb. 1995: Rotterdam: de jaren zestig

Museum voor Volkenkunde

- Willemskade 25,
 00/31/10/411.10.55
 • tot 31 dec. '94: Leeuwen en draken: de mytische relatie tussen mens en dier

Tilburg**De Pont Stichting voor Hedendaagse Kunst**

- Wilhelminapark 1,
 00/31/13/43.83.00
 • tot 12 febr. 1995: Jeff Wall (1946, Vancouver)

Nederlands Textielmuseum

- Goirkestraat 96,
 00/31/13/42.22.41
 • tot 15 jan. 1995: Kunst van zaken

Venlo**Museum Van Bommel Van Dam**

- Deken van Oppensingel 6,
 00/31/77/51.34.57
 • tot 4 dec.: Overzichtstentoonstelling Rik Wouters

Frankrijk**Parijs****Galerij nationales du Grand Palais**

- Place Clemenceau,
 0033/1.44.13.17.30
 • tot 9 jan. 1995: Gustave Caillebotte 1848-1894
Musée d'Orsay
 Rue de Lille 62,
 0033/1.45.49.16.15
 • tot 8 jan. 1995: "Les Oubliés du Caire". Chefs-d'oeuvre des musées du Caire, Ingres, Courbet, Monet, Rodin, Gauguin

Ateliers, cursussen en performances**Aalst****Cultureel Centrum De Werf**

- Molenstraat 51, 9300 Aalst
 • 6, 13, 20 dec.: "Vorbereiding op de Mondriaantentoonstelling", lessenreeks door Jacob Stevens. Telkens van 20 tot 22u. Inschrijvingen en inlichtingen: Amarant vzw, Hoogpoort 50, 9000 Gent, 09/233.03.24

Antwerpen**Museum voor Fotografie**

- Waalse Kaai 47, 2000 Antwerpen, 03/216.22.11
 • Foto-ateliers voor jongeren en volwassenen rond de themata "Zelf de fotografie opnieuw uitvinden" en "Fotografie verder ontdekt" telkens 4 sessies van 2 uur. Prijs: 500,-fr. (11 tot 18 jaar) - 1000,-fr. voor volwassenen. Inlichtingen en inschrijvingen: Educatieve Dienst, Ann Van Dyck, tel.: 03/216.22.11.

Brussel**Jubelparkmuseum**

- Jubelpark 10, 1040 Brussel, 02/741.73.31
 • 4, 11, 18 dec.: "Van tijd tot tijd, op bezoek bij onze voorouders". Atelier bij de verzameling prehistorie, Gallo-Romeinen, Merovingers, vroege middeleeuwen en sierkunsten van de 15de tot de 19de eeuw. Voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Bijdrage 130 fr. (V.E.D. 80 fr.) Inlichtingen bij de Educatieve Culturele Dienst, 02/741.73.13
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
 Regentechapsstraat 3, 1000 Brussel

Een cursus kunstgeschiedenis over het landschap in 6 lessen. Afspraak telkens om 14u. in het leslokaal van de educatieve dienst, Regentechapsstraat 3. Inschrijving kost 1.200 fr.

- Inlichtingen: Educatieve Dienst: 02/508.34.50:
 • 2 dec.: Jan Grieten: "Landschap en chorografie"
 • 9 dec.: Lut Pil: "Het 19de-eeuwse pittoreske landschap in België"
 • 21 dec.: Steven Jacobs: "Land Art"
 • 23 dec.: Wim De Temmerman: "Een filosofie van het landschap"
Stichting Lodewijk De Raet
 Liedtsstraat 27-29, 1210 Brussel.
 • Verschillende kunstcursussen zijn gepland voor het najaar '94 en het voorjaar, zoals "Aspecten van moderne en hedendaagse kunst in Vlaanderen/België", "Beter leren kijken naar kunst", "Beeldende kunst en maatschappij in de 19de en de 20ste eeuw", "Work-shop: een expressieve kennismaking met kunst". Alle inlichtingen,

programma en inschrijvingen voor deze cursussen op: 02/242.0111

Gent**Museum voor Schone Kunsten**

- Citadelpark, 9000 Gent, 09/222.17.03
 • Ateliers voor kinderen van 6 tot 12 jaar; telkens op zaterdag tussen 10.00u.-12.00 u. en op woensdag tussen 14.00u. en 16.00u.
 Prijs: 160,- fr. per keer, telefonisch in te schrijven per trimester
 • Jeugdateliers tijdens de schooluren voor kinderen en jongeren van 5 tot 21 jaar, aangepast aan het niveau en telkens voorafgegaan door een rondleiding over een bepaald thema of een bepaalde periode
 Prijs per leerling: 100,- fr.; gratis voor Gentenaars en Gentse scholen (behalve tijdens tentoonstellingen). Aanvragen minstens 14 dagen op voorhand

Lezingen**Antwerpen****Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen**

- Leuvenstraat, 03/238.59.60
 Een reeks van zes voordrachten door Jan Foncé, telkens op zondag van 11 tot 12u.30. Bijdrage 100 fr. per voordracht, of 500 fr. voor de reeks.
 (Info: Educatieve Dienst)
 • 18 dec.: "Obscure Camera", n.a.v. de tentoonstelling Boyd Webb
 • 15 jan. 1995: "Omtrent het postmodernisme", n.a.v. de tentoonstelling Aankopen van de Vlaamse Gemeenschap

Brussel**Jubelparkmuseum**

- Jubelpark 10, 1040 Brussel, 02-741.73.31. Info: Educatieve Dienst
 • 4 dec.: "Kunstig, maar geen kunst, vroege Chinese reacties op de Europese schilderkunst", door Prof. dr. E. Zürcher, hoogleraar geschiedenis van Oost-Azië aan de R.U. Leiden. Om 10u.30.
 • 11 dec.: "Tapa, hemelse stof uit Polynesië", door Francina Forment, afdelingshoofd bij de K.M.K.G., verantwoordelijk voor de verzameling Polynesië-Micronesië
 • "Le fruit défendu - on the notion of the abominable and evil in Ancient Egypt", door Prof. dr. Paul J. Frandsen. Om 18u.30
Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
 Regentechapsstraat 3, 1000 Brussel

Een reeks middagvoordrachten, telkens om 13u.30, afspraak Regentechapsstraat 3 aan de infobalie. Toegang: gratis.

- 7 dec.: Helena Bussers: "Dirck Van Baburen: de herder Daifilo geeft te drinken aan de prinses Granida"
- 14 dec.: Hugo Lettens: "Joseph Rulot: Het monument Nicolas Defrêcheux"

Hasselt**Museum Stellingwerff-Waerdenhoff**

- Maastrichterstraat 85, 011-24.10.70
 De eerste zaterdag van elke maand wordt om 15u. door een specialist een kunstwerk uit de museumcollectie voorgesteld:
 • 3 dec.: "Strijdtoneel van de Tiendaagse Veldtocht, Kermt 7 augustus 1831, aquarel, A. Von Geusau", door dr. Richard Boijen, titularis van het Documentatiecentrum Koninklijk Museum van het Leger en van de Krijgsgeschiedenis Brussel

Lommel**Cultureel Centrum De Adelberg**

- Adelbergpark 1, 3920 Lommel, 011/55.35.11
 • 14 dec.: "Het werk van Jos Geboers", door Harry Verloove, docent aan het Provinciaal Hoger Instituut voor Kunstonderwijs. Om 20u. in de vergaderzaal. Toegang: gratis

Neerpelt**Dommelhof - Provinciaal Instituut voor Cultuur en Sport**

- Toekomstlaan 5, 3910 Neerpelt, 011/64.27.05
 • 23, 30 jan. en 6, 13 febr. 1995: 4 lezingen over "Hedendaagse Stedebouw en stedelijke vernieuwing. Barcelona als model", door Odette Peterink. Telkens op maandagavond van 20 tot 23u. Bijdrage 1.000 fr.
 • 6, 13, 20 maart 1995: 3 lezingen over "Hedendaagse fotografie", door Johan Swinnen. Telkens op maandagavond van 20 tot 23u. Bijdrage 750 fr.

Wandel voordrachten**Brussel****Jubelparkmuseum**

- Jubelpark 10, 1040 Brussel, 02/741.73.31
 Wandelvoordrachten, aanvang telkens om 14.30u. Bijdrage 150 fr.; studenten, CJP, 60U, V.E.D., Per Musea 120 fr. Afspraak aan het onthaal aan de Albert-Elisabethingang. Info: Educatieve en Culturele Dienst, 02/741.72.14.
 • 11 dec.: "Mesopotamië, Tweestromenland", door Greet Van Deuren

Gent

Museum voor Schone Kunsten
Citadelpark, 09/222.17.03
• Elke zondagmiddag van 10.30 tot 12.30u. organiseert de Educatieve Dienst van het Museum in samenwerking met de Vrienden van het Museum een wandelvoordracht. Prijs: 100 fr. ¼ 40 fr. ingang per deelnemer of 50 fr. ¼ gratis toegang voor leden van de Vrienden van het Museum;

Theeceremonie

Jubelparkmuseum
Jubelpark 10, 1040 Brussel, 02/741.73.31
• 18 dec.: Demonstratie in het theepaviljoen van het Jubelparkmuseum. Gratis toegang. Afspraak bij de Albert-Elisabeth-ingang

Museumnieuws

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België
Koningsplein 1-2, 1000 Brussel
• In het kader van de tentoonstelling "Het verborgen museum" organiseert de educatieve dienst een activiteit voor verenigingen die een inzicht biedt in de verschillende taken van een kunstmuseum. A.d.h.v. dia's en bezoeken ter plaatse kan u kennismaken met de problematiek van het verzamelen, bewaren, bestuderen en tentoonstellen van kunstwerken. Aanvraag 3 weken vooraf bij de Educatieve Dienst: 02/508.34.50. Bijdrage: 2.500 fr. voor een groep van max. 20 pers.

Wedstrijden

• **Internationale Exlibriswedstrijd**
Het Stadsbestuur van Sint-Niklaas organiseert een Internationale Exlibriswedstrijd, in samenwerking met het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap,

met als thema: "Ecologie".
Er zijn verschillende prijzen aan verbonden. Drie prijzen vanwege de stad Gent, de Prijs Victor Stuyvaert, de Prijs Graphia, de Prijs van de Vriendenkring der Oud-Atheneumstudenten en de Prijs van de Vriendenkring Houtland Torhout.
Alle inzendingen moeten vóór 1 januari 1995 toekomen op adres: Internationaal Exlibriscentrum, Regentiestraat 61-63, 9100 Sint-Niklaas
• **NAQI-Prijs**
De Naqi-prijs is een jaarlijkse bekroning van drie kunstwerken welke de "Relatie Medici-patiënt" uitdrukken. De Naqi-prijs bedraagt \$ 3.000. De Naqi-prijs is bestemd voor oorspronkelijke tekeningen (potlood, houtskool, conté, inkt, pastel, aquarel, ...) en beeldhouwwerken welke aan de relatie "patiënt-medic" expressie geven. Kunstenaars die willen deelnemen vragen meer informatie aan bij de Naqi-Stichting, Kruisstraat 60 B, 3390 Tielt-Winge. De werken moeten voor 15 mei 1995 ingeleverd worden op bovenstaand adres.

• **Tech-Art Prijs**
De Vlaamse Ingenieurskamer organiseert voor de tiende maal de Tech-Art Prijs, ter bekroning van een vernieuwende creatie op technisch en artistiek gebied. De prijs bestaat uit een symbolische prijs, een verguld ei op marmeren voet, en een geldprijs van 100.000 fr. De inzending moet origineel zijn, zowel qua materialen, technieken als qua concept, nuttig zijn voor de gemeenschap en een uitstralingmogelijkheid hebben op internationaal niveau. Stuur een volledige omschrijving van uw werk met illustraties naar: Christine Malfeyt, Van Putlei II, 2018 Antwerpen. Inlichtingen: 03/216.00.70

Abonneer u **NU** op Ons Erfdeel

WIE ZICH NU ALS NIEUWE ABONNEE MELDT VOOR 1994, ONTVANGT GRATIS ALS WELKOMSTGESCHENK :

VAN NU EN TOEN, STAALKAART VAN ARTIKELEN UIT ONS ERFDEEL

Een unieke bloemlezing van 360 bladzijden, met artikelen uit 32 jaargangen (1957-1989) van het algemeen-Nederlands cultureel tijdschrift Ons Erfdeel.

Uit deze periode is een keuze van veertig artikelen gemaakt. Deze hebben betrekking op een breed scala aan onderwerpen :

de kunsten, media, internationale culturele betrekkingen, geschiedenis, culturele samenwerking, taal- en cultuurpolitiek en diverse algemeen-maatschappelijke vraagstukken.

Daarmee geeft deze staalkaart een adequaat beeld van de veelzijdigheid van *Ons Erfdeel*, dat door zijn algemeen-Nederlands karakter en cultuurpolitiek engagement een eigen plaats verwierf in het culturele leven van Nederland en Vlaanderen.

Dit aanbod geldt uitsluitend voor nieuwe abonnees die het afgelopen jaar geen abonnee zijn geweest. Toezending van het geschenk gebeurt onmiddellijk na ontvangst van het abonnementsgeld.

Stuur de bon (of een kopie) naar:
Stichting Ons Erfdeel,
Murissonstraat 260, B-8931 Rekkem.
Fax : 056 / 41 47 07

ONS ERFDEEL

JA, NOTEER MIJ ALS NIEUWE ABONNEE OP ONS ERFDEEL 1994 :
Abonnementsprijs 1.800 BEF voor 5 nummers (800 blz.)

NAAM : _____

STRAAT : _____

POSTCODE : _____ PLAATS : _____

- IK STORT HEDEN 1.800 BEF OP POSTREKENING 000-0907100-53 VAN STICHTING ONS ERFDEEL
- IK BETAAL NA ONTVANGST VAN DE FACTUUR.

Datum :

Handtekening :

